№ 9 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 18 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1911

ԵՐԵՍՈՒՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 18 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 9

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rèdaction „Mschak“

Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզւով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կօպէկ.

Խմբագրատան տելեֆօն № 253.

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1911 ԹՒԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

(39-ՐԴ ՏԱՐԻ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 րուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ր., 10 ամսվանը 9 ր., 9 ամսվանը 8 ր., 8 ամսվանը 7 ր., 7 և 6 ամսվանը 6 ր., 5 ամսվանը 5 ր., 4 ամսվանը 4 ր., 3 ամսվանը 3 ր., 2 ամսվանը 2 ր., 1 ամսվանը 80 կ. և 20 կ. պոստի ծախք:

Ամերիկայի բաժանորդները պէտք է վճարեն տարեկան 6 դօլլար. Եւրօպայի բաժանորդները 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները 120 ղրուշ:

Հասցէները փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաև հին հասցէն, և միևնոյն ժամանակ 40 կօպ. նամականիշ:

Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով:

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ“. Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rèdaction du journal „MSHAK“.

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Փեփրոնիա Գրիգորեան, Շամիրամ, Արուսեակ, Շուշանիկ, Համազասպ, Գրիգոր, Սարգիս և Կարապետ ԲԱԲԱԽԵԱՆՆԵՐԸ խորին վշտով յայտնում են իրանց ազգականներին և ծանօթներին՝ առաջինն իր թանգագին քրոջ, երկրորդն և երրորդը իրանց սիրելի քրոջ, վերջինները իրանց սիրելի մօրաքրոջ

ՄԱՐԻԱՄ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԱՅՎԱԶԵԱՆՑԻ

մահը: Մարմնի յուղարկաւորութիւնը այսօր, երեքշաբթի, յունվարի 18-ին, հանգուցեալի բնակարանից (Նիկօլայէվսկայա № 45) դէպի Թանգոյեան ս. Աստուածածնի եկեղեցին: Թաղումը Խօջիվանքի գերեզմանատանը:

56. 1—1

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

Ա. ԵՒ Ա. ՄԻԼՕՎ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԻ

Հատուկ վաճառի բաժանմունք, Գօլովինսկի պրօսպ. կադէտների կօրպուսի դիմաց

ԸՍՏ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆԻՆ

Տարին մի անգամ 6 օր, ներկայ տարվայ յունվարի 17-ից մինչև 23-ը տեղի կունենայ

ԱՆՀԱԳԻՆ ԶԵՂՋՈՎ

ՄԵԾ ԷԺԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՍԵԶՕՆԻՑ ՄՆԱՑԱԾ

ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ

Էժան վաճառման օրերում, ճաշի ժամանակ, 2 և կէսից մինչև 4 ժ. վաճառատունը փակված կը լինի:

(ա. օ) ա. 50. 2—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Չորեքշաբթի, յունվարի 19-ին

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Թիֆլիսի Հայոց Դրամատիկական Ընկերութեան խումբը

կը ներկայացնէ

Կրէչինսկու հարսանիքը

Կօմէդիա 3 արարուածով, Սուխօվօ-Կօբըլինի, թարգմ. Յ. Աբէլեանի և Արաքսեանի

Սկիզբը երեկոյեան ճիշդ ժամը 8-ին:

Գլխ. ռէժիսսեոր՝ Ա. Արմէնեան

Ներկայացումից յետոյ ՊԱՐԵՐ:

Հիւրերը՝ յանձնարարութեամբ՝ վճարում են մուտքի համար 50-ական կօպէկ:

Ներկայացման տոմսակները՝ 25—75 կ. արժ., ծախվում են ժողովարանի շվէյցարի մօտ:

(ա. օ.) 58. 2—1

ՆՈՒԻՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Մշակի» անցեալ համարում հաղորդեցինք երկու կարևոր լուր, որոնցից մէկը յայտնում էր կրթական ֆօնդի համար արած խոշոր նուիրատուութեան մասին Ս. Ջանումեանի կողմից, միւսը Պետերբուրգի եկեղեցական խորհրդի արած կարգադրութեան մասին, յատկացնելու վեց դպրոցի տարեկան որոշ գումարներ գիւղատնտեսական ուսում մատակարարելու համար:

Ս. Ջանումեանը նուիրաբերում է կրթական ֆօնդի համար 200.000 ր., որի տոկոսը տարեկան 8—10 հազար րուբ. պէտք է ծառայի կրթութիւն տարածելու գիւղական մասսայի մէջ:

Եկեղեցական խորհուրդը նշանակել է տարեկան 9 հազար րուբլի հայ թեմական դպրոցներին և Ալէքսանդրապօլի ու Ախալցխայի ուսումնարաններին, որոնցից իւրաքանչիւրը ստանալով 1500-ական րուբլի պէտք է կազմակերպի գիւղատնտեսական դասընթացքներ:

Թէ առաջին և թէ երկրորդ նպատակները պատկառելի և յարգելի են, իբրև գեղեցիկ նուիրաբերութիւններ, բեղմնաւոր իրանց շինարար կուլտուրական էութեամբ:

Մի կողմից ուսում գիւղական մասսայի մէջ նրան գրագիտութիւն տալու համար, միւս կողմից գիւղատնտեսական ուսում գիւղական աշխատանքի բարւոքման համար—դրանք հիմնական պահանջներ են, որոնց բաւարարութիւն տալու ամեն մի խոշոր արտայայտութիւն արժանի է մեր կողմից քաջալերութեան և համակրութեան:

Մենք անցեալում շատ յօդուածներ ենք նուիրել կրթական գործի ապահովութեան խնդրին և ընդգծել կրթական ֆօնդի կազմակերպութեան կարևորութիւնը մեր ժողովրդի համար: Միւս կողմից մենք հրաւիրել ենք մեր հասարակութեան ուշադրութիւնը ուսուցչական ապահովութեան խնդրի վրա և առաջարկել, որ հիմնվի ուսուցչական թոշակարկղ ամուր հիմքերի վրա դնելու մեր ուսուցչական դասի կազմակերպութիւնը:

Եթէ նոր նուիրաբերութիւնները գան գեղեցիկ նախաձեռնութիւն անելու և այդ ասպարէզում, այն ժամանակ հնարաւոր կը լինի ձեռք զարկել և թոշակարկղի հիմնադրութեան, որի անհրաժեշտութիւնը այնքան զգալի է մեր իրականութեան մէջ:

Հանգուցեալ Ա. Ղուկասեանի կտակով մի միլիոնաչափ խոշոր գումար հանդէս է գալիս կրթական գործի համար Թիւրքահայաստանում: Այդ գումարի գործադրութեան եղանակը, անշուշտ, կը լինի առարկայ մանրամասն և բազմակողմանի քննութեան, որպէսզի պարզվեն կրթական ծրագիրը, դրոցական կազմակերպութիւնը, նրա ղեկավարութեան ձևը, տեղական պայմանների և պահանջների թելադրանքները: Եւ անշուշտ, նպատակայարմար կը լինէր, եթէ ներում են կտակի յօդուածները, անմիջապէս իրագործել այդ գումարի միջոցով այն երկրի ուսումնասիրութիւնը, որտեղ պէտք է գործի ապագայ կրթարանը: Թիւրքահայաստանի ուսումնասիրութիւնը հերթական ամենախոշոր պահանջներից մէկն է, որի իրագործութեան համար անհրաժեշտ է ամեն ջանք գործ դնել այժմեանից իսկ: Եւ այդ ուսումնասիրութիւնը արդիւնաւէտ կը լինի բազմակողմանի կերպով բացելով գործունէութեան ընդարձակ ասպարէզներ և ուրիշ կարիքների վերաբերութեամբ:

Կարող ենք հաղորդել մեր ընթերցողներին, որ մի ժամանակաւոր օգնութիւն ծրագրվեց հայ թատրոնի համար կիրակի օր, յունվարի 16-ին: Թատրոնի ապահովութեան յանձնաժողովը Ա. Մանթաշեանի նախագահութեամբ հնարաւոր գտաւ նախ քան թատրոնի շինութեան կամ յատուկ խոշոր ֆօնդի կազմութեան գործը կազմակերպելը, ապահովել հայ թատրոնը հինգ տարով, յատկացնելով տարեկան 12 հազար րուբլի: Այդ գումարից 5 հազարը տալիս է Ա. Մանթաշեանը, 1 հազարը ապահոված է Տ. Աֆրիկեանի մշտական նուէրից, 1 հազարը կը լինի Ա. Միլեանի կողմից, միւս 5 հազարը կը հայթայթվի նոր նուիրաբերութիւններից:

Անշուշտ այդ գումարներով դեռ վերջնականապէս չէ լուծվում հայ թատրոնի ապահովութեան խնդիրը. բայց ժամանակ է տրվում թէ նոր ծրագիրներ մշակելու համար և թէ գուցէ մի խոշոր նուիրաբերութիւն ստանալու համար:

Մենք անշուշտ, շատ ունենք այնպիսի կարիքներ, որոնք կարօտ են մասնաւոր աջակցութեան և բարեգործութեան: Մենք կարող էինք կազմել մի ամբողջ ցուցակ, որը կարտայայտէր մեր մամուլի մէջ մեր հրապարակի վրա յարուցած և արծարծված պահանջները: Նրանցից առայժմ մենք անհրաժեշտ ենք համարում յիշատակել գրական և հրատարակչական ֆօնդի կարևորութիւնը և հրաւիրել նուիրաբերողների ուշադրութիւնը այդ ժամանակակից զգալի պահանջի վրա:

Անկասկած՝ մի ժողովուրդ, մի հասարակութիւն չը պէտք է իր աչքը տնկած լինի մասնաւոր բարեգործութեան տրամադրութիւնների վրա և պէտք է ուժեղ լինի իր ամբողջութեամբ և իր զարգացման գործը հաստատած լինի բոլորի փոխադարձ աջակցութեան և գործակցութեան վրա: Եւ մենք միշտ յորդոր ենք կարդացել մեր հասարակութեանը դնել գլխաւոր իր յոյսը սեփական մասսայական գործակցութեան վրա, որովհետև միայն այդ պայմաններում նա կարող է ապահովել իր առաջադիմութիւնը հաստատ կերպով և փրկել իրան զանազան պատահարների քմահաճոյքներից և միևնոյն ժամանակ միայն ինքնաշխատ, ինքնօգնող ժողովուրդը կարող է նաև լաւ շահագործել այն նուիրաբերութիւնները, որոնք կանվեն այս ու այն մասնաւոր անձի և հաստատութեան կողմից:

Եւ արդարև Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում, ուր կատարվում են հսկայական բարեգործութիւններ և նուիրաբերութիւններ, կուլտուրական նպատակներով նուիրաբերվում են տասնեակ և հարիւրաւոր միլիոններ, մենք տեսնում ենք մի ուժեղ քաղաքակիրթ ժողովուրդ, որը հիմնել է իր առաջադիմութիւնը նախ և առաջ իր սեփական ինքնուրոյն աշխատանքի և փոխադարձ գործակցութեան վրա:

Օրհնեալ լինեն բարեգործութիւնները և նուիրաբերութիւնները, բայց թող նրանք մի վայրկեան անգամ չը թմրեցնեն մարդկանց, այլ ընդհակառակը աւելի ևս մեծ չափով զրգեն նրանց դէպի ինքնուրոյն աշխատանք և ինքնօգնութիւն, առանց որոնց չը կայ խակական առաջադիմութիւն: Երբ կայ ուժեղ ինքնագործութիւն, այնտեղ բարեպատեհ և արդիւնաւէտ կը լինի բարեգործութեան ազդեցութիւնը և բեղմնաւոր և իր հետևանքներով:

Մենք դեռ կը խօսենք այս խնդրի մասին:

Ս. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կ. Պօլսի հայոց պատրիարք Եղիշէ արքեպիսկոպոս Դուրեան օր. Թամարա Ղուկասեանի մահվան առիթով հետևեալ հեռագիրն է ուղարկել Հ. Առաքելեանին.

Կ. Պօլիս, 15/28 յունվարի, Հ. Առաքելեանին, Թիֆլիս, «Մշակի» խմբագրութիւն.

Օրհնում ենք յիշատակը Ղուկասեանի: Հայ ազգը երախտապարտ է այդ անման բարերարի հանդէպ: Խնդրում ենք ձեզ քաղաքիդ առաջնորդի հետ մեր և հայ ազգի ներկայացուցիչներն լինել թաղման հանդէսին և արտայայտել խորին երախտագիտութիւն և ցաւակցութիւն հանգուցեալի ընտանիքին և ազգականներին:

Պատրիարք Դուրեան

Պետերբուրգում ոտքի է հանված ամբողջ խուզարկու ոստիկանութիւնը: Ժամադրական հեռագիրներով առաջարկված է միջոցներ ձեռք առնել որոնելու և ձերբակալելու Եարօսլաւի նահանգի բնակիչ Դ. Ն. Սոկոլօվին, որ անյայտացել է 200,000 րուբլով յունվարի 3-ին:

Հանգուցեալ Գ. Տարասեանի ցանկութեան համաձայն՝ պսակներ չը դնել իր գերեզմանի վրա, հանգուցեալի ծանօթ անձերի և հաստատութիւնների կողմից պսակի փոխարէն եղել են 6125 րուբլու նուիրաբերութիւններ յօգուտ աղքատ ուսանողների:

„St. Peterb. Zeit.“-ը հաղորդում է, որ ապրիլին Պետերբուրգում կայանալու է պրինցուհի Մարիա Սակսօն-Օլդենբուրգսկայայ—հանգուցեալ դուքս Մեկլենբուրգ-Ստրելիցկիի դստեր ամուսնութիւնը պրինց Հէնրիխ 35 Ռէյսի հետ: Բարձրաստիճան հարսնացուն 23 տարեկան է, բարձրաստիճան փեսացուն 24 տարեկան: Պրինց Հէնրիխը ռուսական ծառայութեան մէջ է պօրուչիկի աստիճանով: Նշանադրութիւնը տեղի ունեցաւ սրանից մի քանի շաբաթ առաջ Մերան ամրոցում, Մեկլենբուրգ-Շվերինում, որ պատկանում է դքսուհի Էլլիսա Սակսէն Օլդենբուրգսկայային:

Բարօն Էրենտալը, ինչպէս հաղորդում են, անպատճառ հրաժարվելու է. նրա տեղը կը բռնի Կ. Պօլսի դեսպան Պալլավիչինին: („Рус. Вѣд.“)

Կոմս Էրէնտալի հրաժարվելու լուրերի մասին հետևեալ կարծիքն է յայտնված մամուլի մէջ:

Այս լուրերը կապում են այն միջադէպի հետ, որ ծագեց Էրէնտալի և շտաբի կառավարիչ բարօն Կօնրադի միջև: Բանը նրանումն է, որ վերջինս, երբ նկատի առնելով, որ Իտալիան յաճախ խախտում է պայմանագրական յարաբերութիւնները, գործադրութեան է հանում այն նախագիծը, որ իրաւունք է տալիս մասնաւոր մի ընկերութեան ունենալ ազատ նաւատորմ: Իտալական մամուլը գրգռվեց դրանից և նախագիծը անուանեց պրօվօկացիա: Էրէնտալը խօսեց նախագծի դէմ, բայց շրջանները կողմնակից են Կօնրադին:

Վիեննա.—Ի լրումն «Echo de Paris»-ի տեղեկութեան այն յանձնարարութեան առիթով, որ տրված է ռուսաց դեսպան Գիրսին—ձեռք բերել մերձեցում Աւստրիայի և Ռուսաստանի միջև, „P. C.“-ի թղթակիցը հեղինակաւոր աղբիւրից տեղեկացել է հետևեալը. «Պետերբուրգում կարականապէս ցանկութիւն են յայտնել, որպէսզի աւստրօ-ռուսական բանակցութիւնները կատարվեն առանց Գերմանիայի միջնորդութեան: Գիրսին յանձնարարված է առ այժմ բանակցութիւններ վարել Աւստրիայի հետ շատ քաղաքական ու առևտրական հարցերի վերաբերութեամբ, որոնք անլուծելի են մնացել սուր յարաբերութիւնների ժամանակից»:

Պարիզ.—Դրութիւնը Շամպանում մնում է յուզալի: Ազգաբնակութիւնը թոյլ չէ տալիս դատարկել ստացված գինիները, սպասելով պարլամենտի վճռին:

Զինուորական իշխանութիւնները ուշադրութիւն դարձրին, որ Շամպանում գտնվող զօրքը մտերիմ յարաբերութիւն ունի գիւղացիների հետ, և վճռել են փոխարինել նրանց թարմ ոյժերով:

Բրիւսել.—Տեղի ունեցաւ ցասման միտինգ կատօլիկեան սօցիալիստների մահապատժի դէմ: Մամուլի բոլոր օրգանները, առանց ուղղութեան տարբերութեան, այդ առիթով զայրոյթի յօդուածներ են տպագրել: «Soir»-ը կատօլիկական կառավարութեանը անուանում է բարբարոս:

Պետերբուրգ.—Կախվեց Կորէայի նախկին դեսպան պրինց Իպօմինը: Նա թողել է մի նամակ, որի մէջ ասում է, որ Կորէայի անկախութիւնը կորչելուց յետոյ նա այլ ևս ոյժ չունի ապրելու:

Ըմբիշ Շվայցարը, դժգոհ „Рѣчь“-ում իր մասին գրված լուրից, բացատրվելու ժամանակ հարուածեց խմբագիր Հէսսէնին:

Թոքերի բորբոքումով հիւանդացաւ Ստասիւլէվիչը:

Հնդկական մեծ երկաթուղու մասին առանձին խորհրդակցութեան ժամանակ դէմ խօսեց նաև ճան. հաղ. մինիստր Ռուխլօվը: Հարցը յանձնվեց մինիստրների խորհրդին:

Բագուի եպիսկոպոս Գրիգորին Օրլովի եպիսկոպոս նշանակելը „Русское Знамя“-ն անուանում է «համոզված աջակողմեան եպիսկոպոսին արտաքսել ի շահ օտարազգիների, շնորհիւ Վրաստանի էկզարխ Ինոկէնտի արքեպիսկոպոսի նոր քաղաքականութեան»: („Б.“)

Պարիզ.—Պեկինից հաղորդում են, որ պետութեան ներսում երևան են հանվել ժանտախտի բոյներ:

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Վիեննայից հեռագրում են „Рус. Вѣд.“-ին. «Հրաման է հրատարակված առաջին կարգի պահեստի զօրքերի հաւաքման մասին: Ալբանացի պահեստի զինուորները հրաժարվում են Արաբիա գնալուց, քանի որ իրանք ընդ միշտ ազատված են այս տեսակ ծառայութիւնից: Կառավարութիւնը տրամադիր է զիջել, երկիւղ կրելով նոր բարդութիւններից: Ճէյխ Իդրիսը Եմէնը անկախ պետութիւն է հրատարակել»:

Նոյն լրագրի Կ. Պօլսի թղթակիցը հեռագրում է. «Այսօր հրատարակված պաշտօնական դրութիւնը հաստատում է Եմէնի լուրջ դրութիւնը: Այստեղ ուղարկված են 30 բատալիօն և 5 բատարէյա, ընդամենը 30 հազարից աւելի զինուորներ:

Կ. Պօլիս.—Եմէնում վատթար դրութիւնը շարունակվում է: Այստեղ այդ առիթով տիրում է անհանգստութիւն: Հնարաւոր է մինիստրական ճգնաժամ: Հիլմի փաշային համարում են հնարաւոր թեկնածու մեծ վէզիրի պաշտօնի համար, ի նկատի ունենալով, որ նա քաջ ծանօթ է Եմէնի հետ, ուր նա վարել է 5 տարի գեներալ-նահանգապետի պաշտօնը: Լուրերին նայած, Հիլմի փաշան պայման է դրել արձակել պարլամենտը:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Հռոմ, 11 (24) յունվարի

Պարսկական մինիստր ամ „Р. Сл.“-ի թղթակցին յայտնեցին, որ Թեհրանում Նասր-ուլ-Մուլքին պատրաստում են առանձին շքեղ ընդունելութիւն: Ի միջի այլոց, մինիստրում ընդգծեցին դարձեալ այն հանգամանքը, որ պետական խնամակալը որոշ քաղաքական ծրագիր չունի, այլ սոսկ կատարող կը լինի ժողովրդի կամքի, ճանաչելով պարլամենտի գերիշխանութիւնը, բստ որում աշխատելու է ամրացնել սահմանադրական կարգերը Պարսկաստանում: Պոտսդամում տեղի ունեցած տեսակցութիւնից յետոյ, Պարսկաստանը չա ինդանց հիասթափվել է Գերմանիայից: Պարսկական կա-

ռավարութիւնը [illegible]

Ութրեխտ.—[illegible]

ՀՈԼԼԱՆԴԻԱՅԻ ՅԱՐՈՒՑԱԾ ՀԱՐՑԸ

Փարիզ.—Հոլլանդական [illegible] 1839 թ. [illegible] „Daily Mail"-ի [illegible]

Փարիզ.—[illegible]

„Times"-ը [illegible]

„Figaro"-ն [illegible]

„Rappel"-ը [illegible]

Լոնդոն.—«Daily Mail»-ը [illegible]

Վիեննա.—[illegible]

[illegible] 1839 [illegible]

Փարիզ.— "Temps"-ն [illegible] Հոլլանդական կառավարու-թիւնը պնդելու է Ֆլիսինգէնը ամրացնելու իր նախագծի վրա։ Նախագծի մէջ ոչ մի փոփոխութիւն չի մտնի։

Պարլամենտը գումարվում է փետրվարի 7-ին։

—

Փարիզ.— Լաւատեղեակ շրջաններում հերքում են այն լուրերը, որոնց հրատարակել է գերմանական աղբիւրը, երբ Ֆրանսիայի դեսպանները արդէն դիմել են մեծ պետութիւններին, առաջարկելով կօնֆէրենցիա գումարել Ֆլիսինգէնի հարցի համար։ Քաղաքական շրջաններում հաւատացած են, որ կօնֆերէնցիա գումարելու նախաձեռնութիւնը բղխելու է ոչ թէ Ֆրանսիայի, այլ Անգլիայի կողմից։ Բայց առ այժմ այդ նախաձեռնութիւնը ներկայանում է վաղաժամ, որովհետև Հոլլանդիան դեռ վճիռ չէ կայացրել կառուցել ծովափնեայ ամրոցներ։

—

Փարիզ.—Այսօր լաւատեղեակ շրջաններում յամառ կերպով հաւատացնում են, որ Բելգիան դիմել է մեծ պետութիւններին առաջարկելով գումարել միջազգային կօնֆերէնցիա Հոլլանդիայի նախագծի առիթով։

—

Բրիւսսէլ.—Պալատին և սենատին ներկայացվեցին 5 հարցապնդումներ Ֆլիսինգէնի ամրութեան առիթով, որ սպառնում է Բէլգիային։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԻ ԾԽԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

—

Ամսիս 16-ին, կիրակի օրը, կայացաւ Թիֆլիսի հայ կաթոլիկների ծխական ընդհանուր ժողովը, իրանց նորահաստատ առաջնորդարանում։ Առաջնորդը, Սարգիս վարդապետ Տէր-Աբրահամեան, որ ընդհանուր Ռուսաստանի հայ-կաթոլիկների առաջնորդական կառավարիչն է, ժողովը բանալով յայտնեց ժողովի նպատակն և նրա կարևորութիւնը, այն է սեփական հայածէս կաթոլիկ եկեղեցի ունենալու անհրաժեշտութիւնը, որի համար արդէն Փոխարքայից թոյլտւութիւն ստացված է և թէ պէտք է մի յանձնաժողով ընտրել ժողովարարութիւն անելու համար։ Այնուհետև նա առաջարկեց, որ ժողովն իր համար մի նախագահ ընտրէ։ Ընդհանուր ժողովը շնորհակալութիւն յայտնելով իր առաջնորդին, որը նա յանկայս ընդունեց, միաձայնութեամբ նախագահ ընտրեց Յակոբ Գուրգէնեանին։

Ա. Սարուխան մանրամասն բացատրեց թէ ինչ է կատարված մինչև այժմ հայ-կաթոլիկ հոգևոր վարչութիւնը կազմակերպելու համար, ինչ վիճակի մէջ է նա այժմ և ինչ է ծրագիրը ապագայ գործունէութեան համար, որից երևաց, որ այժմ հայ-կաթոլիկ հասարակութեան զբաղեցնող առաջնակարգ խնդիրներն են՝ ա) սեփական առանձին եկեղեցու շինութիւնը Թիֆլիսում, բ) հայ-կաթոլիկ կօնսիստորիայի հաստատութիւնը և գ) յատուկ սեմինարիայի հիմնարկութիւնը Թիֆլիսում։ Այս երեք խնդիրներն էլ արդէն պատշաճաւոր իշխանութիւնից հաւանութիւն են ստել և այժմ իրականացման շաւղի վրա են։ Ընդհանուր ժողովը գոհունակութիւն յայտնելով, որ վերջապէս հայ-կաթոլիկ հասարակութիւնն էլ ունի իր ինքնուրոյն հոգևոր վարչութիւնը, որոշեց 9 հոգուց բաղկացած մի յանձնաժողով ընտրել եկեղեցու շինութեան վերաբերեալ գործերը կարգադրելու և այդ նպատակով հանգանակութիւն կատարելու համար։ Յանձնաժողովի անդամներն են՝ առաջ. կառավ. Սարգիս վարդապետ (նախագահ), հայր Դիոնիսիոս վարդ. Գաղատոսեան, Ն. Կարա-Մուրզա (քարտուղար), Ա. Սարուխան, Յակ. Գուրգէնեան, Կոստան. Գուգէնեան, Յովս. Մելիտոնեան, Վարդան Լաթիֆեան, և Մկրտ. Քիւրքճեան։

Այս յանձնաժողովը պիտի ներկայացվի Փոխարքայի հաստատութեան և այնուհետև նա կը ձեռնարկէ հանգանակութեան։ Հանգանակութեան իրաւունքը տրված է 5 տարի ժամանակով, առայժմ միայն Փոխարքայից, Կովկասի սահմաններում։ Առաջին խոշոր նուիրատւութիւնը կատարել է Յակոբ Գուրգէնեան, որ խոստացել է անմիջապէս յանձնել տասը հազար րուբլի և օգնել գործի աջողութեան։ Առաջն. կառավարիչը ժողովը փակեց, ջերմ շնորհակալութիւն յայտնելով ժողովականներին, աջողութիւն մաղթելով նորընտիր յանձնաժողովին։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Շաբաթ օրը, երեկոյեան, յունվարի 15-ին, Ազգագրական Ընկերութեան բնակարանում տեղի ունեցաւ մի դասախօսութիւն «Հայ ժողովրդական բանաստեղծութեան մասին»։

Դասախօսն էր մի երիտասարդ Մատէնջեան ազգանունով, ուսուցիչ Ներսիսեան դպրոցի։ Ժողովրդական բանաստեղծութիւնը, իբրև նիւթ ֆօլկլօրի, սերտ կապ ունենալով ազգագրութեան հետ. դասախօսը առաջ մի պատմական ակնարկ ձգեց, ցոյց տալով թէ ինչպէս ծագեց ազգագրութիւնը, իբրև գիտութիւն, եւրոպական ազգերի մօտ անգլիացիների, գերմանացիների, ֆրանսիացիների, երբ ծագեց նա հայերի մէջ (հայ ազգագրութեան սկիզբն եղաւ 1847 թ., երբ Վենետիկի «Բազմավէպի» մէջ երևաց առաջին նիւթը ֆօլկլօրի վերաբերեալ)։ Ապա անցաւ իր բուն նիւթին՝ ժողովրդական բանաստեղծութեան։

Ունկնդիրների մեծ մասը Ներսիսեան դպրոցի աշակերտներ էին. այդ հանգամանքը ցոյց է տալիս, որ բարձր դասարանի աշակերտները պահանջ են զգում լրացնել դպրոցում ստացած իրանց պաշարը։

Պէտք է ասենք, որ երիտասարդ դասախօսը, անկասկած, ունի հմտութիւն իր մասնագիտութեան մէջ, թէև տեղ-տեղ ցոյց էր տալիս մտքերի խակութիւն և ընկնում էր սխալների մէջ, ինչպէս և աւելորդաբանութիւններ էր անում։ Այսպէս օրինակ, բոլորովին անտեղի էր յիշել մի քանի բանաստեղծների՝ Աւ. Իսահակեանի, Յ. Թումանեանի անունները և վախ յայտնել, թէ ժողովրդական բանաստեղծութեան աղբիւրից նրանց նիւթ վերցնելը կարող է վնասել նրանց տաղանդին։ Ընդհակառակը, եթէ այդպիսի հեղինակներ կարող են դեռ բանաստեղծ համարվել, հէնց միայն իրանց այն ոտանաւորների համար, որոնց նիւթը վերցված է ժողովրդական բանաստեղծութիւնից։ Այսպէս, եթէ այդ ևս չը լինէր, նրանց կարելի էր ամենայն իրաւունքով համարել միայն ոտանաւոր թխողներ։

Երկրորդ դասախօսութիւնը կայացաւ ռուսերէն, Հասարակական կլուբում։ Դասախօսեց դօքտոր Վեսելօվզորով ժանտախտի մասին։ Դասախօսը ամենամանրամասն պատմական տեղեկութիւններ հաղորդեց անցեալ ժանտախտների, նրանց գործած աւերումների մասին, նկարագրեց պատկերներով Հնդկաստանի մի քանի ժանտախտների համաճարակը և նրանց դէմ գործ դրած միջոցները։

Հ. Ա.

Լ. Ն. ՏՕԼՍՏՕՅԻ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆՔԸ ԴԷՊԻ ՀՐԷԱՆԵՐԸ

—

Տիկ. Է. Ր. Ստամօն „Нов. Время"-ում տպել է «Լ.Ն.Տօլստոյը և հրէաները» խորագրով մի յօդուած, որի մէջ, ի միջի, այլոց պատմում է հետևեալը.

1907 թուի յուլիսին ես յատկապէս գնացի Լ. Տօլստոյի մօտ, որպէս զի իմանամ նրա կարծիքը հրէաների մասին։ Ես մտքով չէի անցնում, թէ Լէվ Նիկօլայեվիչը, որ ճանաչել էր աշխարհի ամեն չարիքը, կարող էր սիրել այնպիսի մեծ չարիք, ինչպէս հրէաներն են։

Լէվ Նիկօլայէվիչի հետ հանդիպելիս համարեա հէ ի հէ հարց տուի.

— Ասացէք, խնդրեմ Լէվ, Նիկօլայէվիչ, դուք ինչպէս էք վերաբերվում դէպի հրէաները։

Եւ ահա թէ ինչ լսեցի ես.

— Ես անձամբ չեմ համակրում նրանց, սակայն ես, ինչպէս քրիստոնեայ, աշխատում եմ նրանց սիրել։ Բարհատը նա չէ, ով կորում է փխրուն քարեր, այլ նա է, ով կորում է կարծր մարմարներ։

Այս խօսակցութիւնը տեղի էր ունենում իմ Եասնայա Պօլեանա առաջին այցելութեանս միջոցին։

Միևնոյն 1907 թւին ես հիացած էի կարդացած Ջեմբերլէնի «Քրիստոսի յայտնութիւնը և հրէաները» գրքերից։ Ինձ կարևոր էր գիտենալ Տօլստոյի կարծիքը այդ գրքերի մասին։ Ես ուղարկեցի նրան Ջեմբերլէնի երկասիրութեան առաջին հատորը գերմաներէն, նաև այն գիրքը, որ ինձ շատ հետաքրքրեց և կրում է «Մեր տեղը յաւիտենականութեան մէջ» անունը։ Ի պատասխանի դրա ես Լէվ Նիկօլայէվիչից ստացայ երկու նամակ.

Ահա առաջինը նրանցից.

«Սիրելի Է. Ր.! Ստացայ ձեր նամակը և նայեցի Ջեմբերլէնին և «Մեր տեղը յաւիտենականութեան մէջ»-ը։ Վերջինը իմ կարծիքով ոչինչ հետաքրքրական չէ ներկայացնում իրանից։ Ամեն բան անորոշ է և թեթևամիտ։ Յաւիտենականութիւնը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ ժամանակի բացասումը։ Ինչպէ՞ս կարող է յաւիտենականութիւնը լինել ինչ որ դրական և հիմնական։ Բայց դրա փոխարէն Ջեմբերլէնի գիրքը շատ լաւ է։ Ես ցաւեցի, որ չունեմ երկրորդ մասը. եթէ դուք ունէք, ուղարկեցէք ինձ, կը վերադարձնեմ երկուսն էլ։ Շատ, շատ շնորհակալ եմ ձեզանից այդ գիրքը ինձ ուղարկելու համար։ Նրա ասածը՝ թէ Քրիստոսը ցեղով հրէայ չէ, բոլորովին արդարացի է և անհերքելի կերպով նա ապացուցում է, կազմում է շատ խելացի գրքի փոքրիկ մասը միայն։ Ձեր հարցին, թէ ինչպէ՞ս պէտք է վերաբերվել դէպի հրէաները, չեմ կարող պատասխանել ձեզ այլ կերպ, բայց եթէ այնպէս, ինչպէս մեզ սովորեցնում է վերաբերվել դէպի մարդ-եղբայրները Քրիստոսի վարդապետութիւնը։ Որքան նրանք մեզ թւում են անհաճոյ, այնքան մենք ջանալու ենք յաղթելու այդ հակամէտութիւնը, այլ և մեր հոգու մէջ սէր զարթեցնել դէպի նրանց։ Այդ տեսակ վերաբերմունքը դէպի նրանց, ինչպէս և դէպի բոլոր մեզ անհաճոյ մարդիկ, միմիայն կարող է մեզ հանգստութիւն տալ և մեր հոգիներին և ընդ սմին, ամենաիրական եղանակով հակազդել մեզ թւող վնասակար ազդեցութեան. շնորհակալ եմ յիշելուդ համար, սեղմում եմ ձեր ձեռքը և ցանկանում եմ ձեզ ամեն լաւ բան։ Լէվ Տօլստոյ. 1907 թ. 14 դեկտեմբերի»։

Երկրորդ նամակը հետևեալն է.

«Շնորհակալ եմ ձեզանից գրքի համար (Ջեմբերլէնի երկրորդ հատորը) Ես նրանից աւելին էի սպասում։ Նա արդէն շատ է հպարտանում գերմանիզմով։ Թէև դուք էլ շատ թունալի կերպով ծիծաղեցիք 80-ամեայ ծերունուս վրա, որ այս հասակում աշխատում եմ սիրել հրէաներին, բայց և այնպէս ես մնում եմ իմ նախկին կարծիքիս մէջ՝ թէ պէտք է ամեն միջոցներով հեռու մնալ անբարեացակամութիւնից դէպի նրանց, որոնցից մեծ չարիք է ստացվում. հեռու պէտք է մնանք առանձնապէս նրա համար, որ անբարեացակամութիւնը, ատելութիւնը մի ամբողջ ժողովրդի նկատմամբ խախտում է քրիստոնէական ուսուցման գլխաւոր հիմունքը՝ սէր առ մերձաւորը առանց որևէ խտրութեան (սամարացուն կամ յուդայացուն)։ Հաւանօրէն, ես ասել եմ Ֆայնէրմանին, որ լաւ չէ չը սիրել հրէաներին։ Միևնոյնը, ինչ որ նա է գրել իր կողմից։ Շատ կը ցանկայի, որ դուք ազատվէիք այն ատելութեան ծանր զգացմունքից, որ դուք տածում էք դէպի մի բովանդակ ժողովուրդ. ցանկանում եմ այն պատճառով, որ անկեղծօրէն ձեզ կամենում եմ ամեն լաւը, իսկ սէր դէպի ամենքը՝ դա ամենից լաւն է։ Լէվ Տօլստոյ»։

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

—

Ախալցխա, 13 յունվարի

Երէկ, գիշերվայ մօտ ժամի 12-ին, հրդեհ ծագեց Մեծ կամուրջի մօտ գտնվող մի գինետանում, որից կրակը շուտով անցաւ հարևան խանութները, և աւելի մեծ չափեր կընդունէր, եթէ կրակը չը չէզոքացնէին։ Բոցերը լափեցին 4 խանութ, որոնցից երկուսից աջողվեց ապրանքն ազատել։ Շուտով եկան զօրքն ու ոստիկանութիւնը և շղթայեցին հրդեհի վայրը. իսկ ժամի երկուսին, երբ ամեն ինչ համարեա վերջացել էր, բերին ջրհան մեքենան, Նոյեան տապանից վար առած մի պղնձեայ զանգուած։

Կրպակներն ապահովագրված չեն։ Վնասը մօտ 10,000 րուբ. է հասնում։ Կրակը նման հազարներ շատ կուլ կը տայ, քանի քաղաքային վարչութիւնը և քաղաքացիք կը բաւականանան իրանց խայտառակ ջրհանով։

Ախպէր

—

Ղալաչա, 9 յունվարի

Սարսափելի ցրտեր են լինում. մի ժամ միայն ձիւն եկաւ, ամսիս 4-ին. բոլոր գետերի ջրերը սառել են, անասունները «ղաբասուներից» են օգտվում. 10—15 գիւղերի ջրաղացներն կանգ են առել ջրի պակասութիւնից, միայն մեր գիւղի երեք ջրաղացներն են բանում։ Գայլերը վխտում են մեծ քանակութեամբ, յարձակվում են նոյնիսկ մարդկանց վրա, մի երևոյթ, որ մեր գիւղերում տեսնված չէ. Բաղանիս գիւղի մօտ յարձակվում են մի տղամարդու վրա, որը հազիւ հազ է ազատվում և գիւղը մտնում, գայլերը մինչև գիւղը գալիս են. նոյն գիշերը մի ձիու քուռակ են ուտում, անցնում են Ոսկեպատ գիւղը և այնտեղ երկու խոզ են ուտում։ Շրջապատում են զօշղօթան ցի Խէչօյին գայլերը և եթէ մարդիկ շուտով օգնութեան չը հասնէին, մաս-մաս կանէին. մի այլ մարդու Ջուջէվանքի մօտ են շրջապատել, բայց չեն կարողացել վնասել։ 30-ով գայլեր են շրջում միասին։

Մեծ քանակութեամբ դաշտային մկներ են երևում, նոյնիսկ տներն են լցվել. ամեն տան մի քանի կատու են պահում։ Շնող և Լամբալու գիւղերում մահացութեան շատ դէպքեր են պատահում։ Մելքիսեդէկ քահ.

ԱՆԴՐԿԱՍՊԵԱՆ ԽՈՀԵՐ

—

Մերվ, 2 յունվարի

20 հազարանոց մի քաղաքը ունի քաղաքային մի հատիկ դպրոց, որը չը կարողանալով ամեն տարի բաւարարութիւն տալ հասարակութեան պահանջին՝ իր դռները փակում է ու մատաղ սերնդի խոշոր մասը թողնում է փողոցում, տեղ չը լինելու պատճառով։ Հարուստ դասակարգը, ունենալով նիւթական հնարաւորութիւն, իր երեխաներին ուղարկում է Ասխաբադ, Սամարղանդ կամ Կովկաս, իսկ չքաւոր դասակարգին մնում է ձեռները ծալած սպասել՝ մինչև քաղաքային դպրոցի դռները մի օր կը բացվեն իր երեխաների առաջ։

Մերվը բացի հայոց դպրոցից, ունի նաև երկու մասնաւոր կրթական հիմնարկութիւններ. մէկը պրօգիմնազիա՝ տիկ. Պօնօմարեվայի ղեկավարութեան տակ, իսկ միւսը օր. Սաթենիկ Մելիք-Մկրտչեանի մանկական պարտէզը, երկու պատրաստական դասարաններով։

Պրօգիմնազիան, ուր ուսանում են 40 երեխաներ, աղջկանց համար է միայն։ Այստեղ տարվայ վճարը 60 ր. է. անցնում են պետական պրօգիմնազիայի ծրագրով, բայց առանց իրաւունքների։ Այդ պրօգիմնազիան քաղաքից բաւական հեռու լինելու պատճառով շատերին նպաստաւոր չէ։

Այստեղ հարկ եմ համարում թեթև կերպով կանգ առնել օր. Մելիք-Մկրտչեանի դպրոցի վրա, որը որոշ կապ ունի հայկական կեանքի հետ։

Օրիորդը ունի գիմնազիական կրթութիւն և երկար ժամանակ սովորել է Թիֆլիսում Ս. Վ. Արղութեան-Երկայնաբազուկի մանկական պարտէզում։ Երկրորդ տարին է, ինչ գոյութիւն ունի օր. Մելիք-Մկրտչեանի մանկապարտէզը մեզանում և գրաւել է հասարակութեան բուռն համակրութիւնը։ Թէ մանկականում և թէ պատրաստականում ընդունվում են երկսեռ աշ.-աշակերտուհիներ, ուր անցնում են բացի այլ պարապմունքներից նաև ռուսերէն ու հայերէն։ Այդ հաստատութիւնն ունի 30-ի մօտ սովորողներ։ Տարվայ վճարը 45 ր. է, ինչպիսի գումարը ստացվում է ամսէ-ամսիս։ Հայերէն լեզուն անցնում են «Լուսաբեր» դասագրքով։

Ի հարկէ, գովելի է օրիորդի այն բարի ցանկութիւնը, որով նա առաջնորդվում է իր սաներին նրանց մայրենի լեզուն ևս դասաւանդելու գործում։ Բայց, որքան ինձ յայտնի է, օրիորդը հայերէն դասաւանդելու գործում պէտք է ունենայ աւելի՝ պատրաստութիւնը, մանաւանդ փոքրհասակների հետ պարապելու համար։ Այդպիսի պայմաններում, մեր կարծիքով, վատ չէր լինի, եթէ դպրոցի վարչութիւնը հրաւիրէր աւելի ձեռնհաս անձերի, որոնք գոյութիւն ունեն մեզանում և որոնք նոյնիսկ առանց վճարի կը համաձայնէին օրական 1—2 ժամ պարապել յիշեալ հաստատութեան սաների հետ հայոց լեզուից։ Տեղիս ինտելիգենտ ծառայողների շարքերում կան այնպիսի անհատներ, որոնք ամենայն ուրախութեամբ կը նպաստէին այդպիսի մի բարի գործի։

Սա ևս պիտի ասել, որ օրիորդը վհատման նշաններ է ցոյց տալիս։ Հայկական կեանքը չէ կարողանում պատշաճ կերպով յարգել իր ազնիւ գործիչներին ու հասարակական խրատելիկները իրանց չարչիւթեամբ բաւական ջլատում են բարի գործի ընթացքը։

Տեղս անցեալ տարի գոյութիւն ունէր կանանց Բարեգ. Ընկերութեան մանկական պարտէզը, որը, սակայն, այս տարի գոյութիւն չունի։

Sero

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

—

Երկուշաբթի, յունվարի 17-ին, Թիֆլիսի նահանգական դատարանում քննվում էր «Մշակ» լրագրի խմբագիր Ա. Քալանթարի գրական գործը մի թղթակցութեան առիթով, որ տպված է եղել «Մշակի» անցեալ 1910 թուի յունիսի 29-ի № 16․-ում։

Այդ թղթակցութեան մէջ նկարագրված է գնդապետ Սաֆօնովի և զինուորական բժիշկ Գ. Մելիք-Բեգլարեանի հրաժեշտի հանդէսը։ Հասարակութիւնը ջերմագին կերպով բաժանվել է իրանց սիրած անձերից, արտասանելով ճառեր և յայտնելով բարեմաղթութիւններ։

Գրական գործերի կօմիտէտը, տեսնելով այդ թղթակցութեան մէջ ակնարկ զօրքերի տեղափոխութեան մասին, ենթարկել էր դատի համաձայն 1905 թուի 24 նոյեմբերի հրատարակված ժամանակաւոր կանոնների հիման վրա, VIII բաժնի, 5-րդ յօդուածի նկատմամբ։

Դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ հետևեալ կազմով։ Նախագահն էր Կուրմանօվսկի, անդամ Վալեդինսկիյ, պատուաւոր անդամ Կօկչայեան, դատախազի օգնական Կուդրեվիչ, պաշտպանն էր երդ.-հաւատարմատար Յովհ. Սպենդիարեան։

Ա. Քալանթար յայտնեց, որ թղթակցութեան մէջ զօրքերի տեղափոխութեան մասին իսկապէս չը կայ ոչինչ դրական ցուցում, որովհետև նոյնիսկ չէ ասված, թէ ուր է տեղափոխվել Շեմախեան գունդը և որտեղից են եկել պլաստունները։ Թղթակցութեան ծուծը կազմում է գնդապետ Սաֆօնովի և բժիշկ Մելիք-Բեգլարեանի ճանապարհ գցելու հանդէսի նկարագրութիւնը։ Թղթակցութեան մէջ արձանագրված է այն սրտագին վերաբերմունքը, որ հաստատվել է ազգաբնակութեան և զօրքի ու նրա գլխաւորի միջև։

Երդուեալ-հաւատարմատար Յովհ. Սպենդիարեան համոզիչ և պերճախօս ճառով բացատրեց, որ այն, ինչ կազմում է «Մշակի» մէջ տպված թղթակցութեան էութիւնը, ոչ թէ մեղադրանքի, այլ գովասանքի արժանի է ըստ ամենայնի։ Թղթակիցը յայտնում է, որ ազգաբնակութիւնը երախտագէտ լինելով դէպի Սաֆօնովի մարդասէր և արժանաւոր վերաբերմունքը հայ-թուրքական ընդհարումների, այլ և իր ամբողջ պաշտօնավարութեան ժամանակ Գանձակում, օգտվել էր դէպքից արտայայտելու իր համակրական զգացմունքները դէպի ռուսական զօրքի տեղական ներկայացուցիչը։

Դատարանը կէսժամեայ խորհրդակցութիւնից յետոյ որոշեց տուգանքի ենթարկել «Մշակի» խմբագիր Ա. Քալանթարին 10 րուբլով։

Վճռի վերջնական յայտարարութիւնը տեղի կունենայ յունվարի 31-ին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

✦ Մոսկվայում վախճանված օրիորդ Թամարա Ղուկասեանի մարմինը կը բերվի Թիֆլիս հինգշաբթի, յունվարի 20-ին և վօկզալից փոխադրվելով Վանքի մայր եկեղեցին կամփոփվի Ղուկասեան տոհմային դամբարանում, իր ծնողների շիրիմների կողքին.

✦ Այսօր, երեքշաբթի, երեկ. ժամը $8^1/_2$-ին Բօրսայի դահլիճում կը կայանայ ֆրանսիական Alliance Française ընկերութեան թատերական երեկոյթը։ Կը ներկայացվեն ֆրանսերէն լեզուով 2 կատակերգութիւն

միւմի գործողութեամբ «Կինս դիպլօմատ է» և «Կօլէտի գաղափարը», երկուսն էլ զուարճալի և ծիծաղաշարժ։ Երկու կատակերգութիւնների միջև Սէնտ Մարի կը կարդայ Ֆ. Կօպէի „La grève des forgerons", իսկ օր. Ստեփանեան՝ կարտասանէ Լամարթինի մի բանաստեղծութիւնը։ Մուտքի համար հիւրերը կը վճարեն 50 կօպէկ։ Ընկերութեան անդամ կարելի գրվել նոյն երեկոյեան, վճարելով 3 ր. տարեկան։

✦ Կարապետ Ցովսէփեան ներկայ տարվայ «Մշակի» մի օրինակ նուիրել է Գանձակի գաւառի Կորկնապատ գիւղի ծխական դպրոցին։

✦ Թիֆլիսի դատաստանական պալատի նոր նշանակված նախագահ Լազօղան մեկնում է Պետերբուրգ ներկայանալու արդարադատութեան մինիստր Շչէգլօվիտօվին և տեղեկութիւններ քաղելու նրանից սենատոր Րէյնկէի ռեվիզիայի հետևանքների մասին։

✦ Ալեքսանդր Ասլանզեանցը, ի յիշատակ իր հանգուցեալ մօր՝ Մարիամի արել է հետևեալ նուիրաբերութիւնները. Հայոց Բար. Ընկերութ. 100 ր., և ճաշարանին 50 ր., Հահուհեաց Բար. Ընկ. 100 ր., Թամզոյեան ս. Շուշանիկեան դպրոցին 100 ր., Լազօղեվի ծխական դպրոցին 50 ր., և Ախալցխայի ս. Փրկիչ եկեղեցու դպրոցին 100 ր., ընդամենը 500 ր.։

✦ Ի նկատի ունենալով, որ նահանգապետը չը հաստատեց քաղաքային վարչութեան Նորընտիր անդամ Ջաբաղարիին իր պաշտօնի մէջ, ձայնաւորների ստուար մասը առաջարկում է նոր անդամի ընտրութիւնը յետաձգել մինչև ներկայ դումայի լիազօրութիւնների վախճանը, այսինքն մինչև տարվայ մայիս ամիսը, երբ և տեղի են ունենալու իրաւասուների նոր ընտրութիւն։

✦ Թիֆլիսի նահանգապետը հաստատեց քաղաքային դումայի այն որոշումը, որի համաձայն քաղաքը մտադիր էր այլևս գումարներ չը տալ զօրամասերի բնակարանների վարձի համար այն քանակից դուրս, որ այդ նպատակով ամեն տարի յատկացնում է պետական գանձատունը։

✦ Գարնանից էլեքտրաքարշի վարչութիւնը կառուցանելու է նոր էլեքտրաքարշի գծեր Վօկզալնի հրապարակից Նախալօվկա և Սօլդատսկի բազարից—Պեսկովսկայա փողոցը, Նորակառոյց Մուխրանեան կամուրջի վրայով։

✦ Կայսերական Կովկասեան Գիւղատնտ. Ընկերութեան խորհուրդը քարտուղարի պաշտօնի համար կանգ է առել երեք անձերի վրա, որոնք են Իուզբաշեան, Թամամշեան և Պրոստօսերդով, որոնք և կառաջարկվեն ընդհանուր ժողովին, ուր գաղտնի քուէարկութեամբ կնտրվի դրանցից մինը։

✦ Կովկասեան ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձու Րուդօլֆը ներկայումս մշակում է Սուխումի ռէալական դպրոցը ութ դասեան միջնակարգ գիւղատնտեսական-տեխնիկական կրթական հաստատութեան վերկը այն տիպի, որպիսին գոյութիւն ունի Կամենեց-Պօդօլսկում, պահելով միևնոյն ժամանակ ռէալական դպրոցի դասարանները։ Մշակվող հարցի բազմակողմանի լուսաբանութեան համար, Րուդօլֆը դիմել է երկրագործութեան վարչութեան կովկասեան լիազօր Սլրիխալօվին խնդրելով հաղորդել իրան վիճակագրական-տնտեսական տեղեկութիւններ կովկասի գիւղատնտեսութեան վիճակի մասին, որոնց հիման վրա կարելի կը լինի դատել նոր տիպի կրթական հաստատութեան օգտի մասին։

✦ Թիֆլիսի ժողովարանի անդամների ընդհանուր ժողովը իր միջոցներից յատկացրեց կովկասեան համալսարանի ֆօնդին միանուագ 1000 րուբլի։

✦ Ներկայումս բանակցութիւններ են վարվում Ազօվ-Դօնեան բանկի վարչութեան և վրաց հոգևոր իշխանութեան միջև վրացական սեմինարիայի հին շինութիւնը, որ գտնվում է Պուշկինեան փողոցում, բանկի միջոցներով գնելու հարցի մասին։ Բանկն իր կողմից առաջարկում է 350 հազար րուբլի, մինչդեռ „Р. В."-ի ասելով անցեալներում աճուրդի ժամանակ առաջարկողներ են եղել 400 հազար րուբլի։

✦ Թիֆլիսի ժողովարանի սեփական շինութեան հարցը ստանում է դրական լուծում։ Առ այժմ այդ նպատակով ունեցած խորհրդի մօտ պատրաստ կայ 90,000 րուբլի։

✦ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը էլեքտրական կայարան կառուցելու գործը յանձնում է Նիկօլաևսկի գործարանին, որ կայարանը շինելու է 168,000 րուբլով։

✦ Վրաց Թեմական դպրոցական խորհուրդը որոշել է բոլոր իր կրթական հաստատութիւններում տօնել ռուս գիւղացիների ազատագրութեան օրը՝ փետրվարի 19-ին։ Դրա համար ընտրված է յատուկ մասնաժողով։

✦ Հայուհեաց Որբախնամ Ընկերութեան Վարչութիւնը Նոր-Տարվայ և Ծննդեան տօների առիթով ստացել է հետևեալ նուէրները։ Տէր-Մարգարեանից՝ 20 ր., Պ. Ի. Շաղինեանից իր եղբօր յիշատակին 10 ր., Տ. Մ. Աղբալեանից՝ 5 ր., և կանֆետներ, Արշակ Ցակոբջանեանից իրանց խանութում հանգանակած 25 ր. 50 կ.։ Ա. Մ. Գուլեանից 3 ր., և տօնածառի զարդեր. Ն. Շալամեանից՝ 3 ր., եղբարք Ղ. և Մ. Ցակոբջանեաններից 2 ր., Պարևի երեխաներից 2 ր., Ա. Ջանշեանից 9 արկղ տօնածառի զարդեր, մի ուսանողուհուց 1 ր., Մ. Աքեանից ստացվել է զանազան ուտելեղէն, Կէտաի և Ջրիշրի Ջանաղեաններից 10 ֆունտ կանֆետներ, Մ. Շախ-Մարդան բէկից մի տօնածառ՝ հրաւիրել են երեխաներին Տ. Կ. Լիսիցեանը սինեմատօգրաֆի և Աւետեանը ցիրկի։ Վարչութիւնս իր քաղցր և նուիրական պարտականութիւնն է համարում յայտնել բոլորին իր խորին շնորհակալութիւնը, որ իրանց բարի ուշադրութեամբ մեծ ուրախութիւն պատճառեցին մեր մանուկ որբուկներին։

✦ Սուրխաթեանի թարգմանութեամբ և յառաջաբանով պատրաստ է տպագրութեան համար Լ. Ն. Տօլստօյի «Խոստովանութիւն» գրուածքը։

✦ Մեզ խնդրում են տպագրել հետևեալը. «Մէյդանի ս. Գէորգ եկեղեցու ծխականներից ոմանք յայտնում են իրանց տարակուսանքը նոյն եկեղեցու ուսումնարանի հոգաբարձական մարմնի անհոգ գործունէութեան նկատմամբ։ Ահա 2 տարի է, որ հոգաբարձուները ոչ մի փորձ չեն արել հրաւիրելու ծխ. ժողով՝ իրանց գործունէութեան արդիւնքը ժողովրդի քննադատութեան առջև դնելու նպատակով։ Այդ եկեղեցին իր կալուածների եկամուտներով Թիֆլիսում առաջին տեղերից մէկն է բռնում միւս եկեղեցիների նկատմամբ, սակայն տարօրինակ է այն հանգամանքը, որ նոյն եկեղեցու ծխ. դպրոցը չարունակ նիւթական ճգնաժամերի մէջ է ընկնում։ Եկեղեցին ունեցել է պատրաստի գումարներ՝ պահված վարկային հաստատութիւնների մէջ, որոնք աստիճանաբար անցել են դպրոցի հոգաբարձութեան ձեռքը և գործադրվել առանց հաշւետւութեան։ Հաստատ հիմք կայ կարծելու, որ այդ գումարներից որոշ մաս անգործադրելի մնացել է հոգաբարձուների մօտ, մինչդեռ դպրոցը այժմ էլ նեղ և անել վիճակի մէջ է մնում։ Նորընտիր երեցփոխը մինչև այժմ էլ հոգաբարձուներից չէ ստացել մատեանները ու հաշիւը, որպէս զի կարողանար իր գործառնութիւնների մէջ հաշւի առնել դպրոցի անցեալ դրութիւնը։ Այդ հիման վրա հրաւիրում ենք պ. պ. հոգաբարձուներին պարզել վերոյիշատակված հարցերը, որպէս զի դրանով միամտվեն հետաքրքվող ծխականները՝ եկեղեցու և դպրոցի ներկայումս ունեցած մուտքի և ելքի վեբաբերմամբ։ Պախարակելի է միևնոյնժամանակ այն փաստը, որ պ.պ. հոգաբարձուները մինչև այժմ չեն բարեհաճել գործադրել հրապարակական կանոնաւոր հաշւետւութեան սկզբունքը։ Եթէ ակնյայտնի է մասսայի անտարբերութիւնը, ապա նրա հաւատը չի կարելի ի չարը գործ դնել։ Նա հոգաբարձութեանը հաւատացել է, յանձնել է իր կօլլեկտիվ սեփականութեան կառավարութիւնը, ապա հոգաբարձութիւնը պարտաւոր է անկախ նրա ցանկութիւնից տարեկան հաշիւը տպագրել նոյն իսկ լրագրի մէջ, չը խնայելով դրա համար մի քանի րուբլիներ»։

✦ Ցունվարի 16-ին, կայացաւ Զուբալօվի ժողովրդական Տանը բժ. Լ. Օհանջանեանցի երկրորդ դասախօսութիւնը «Ամուսնութիւն և առողջութիւն» վերնագրով։ Խօսելով այն վնասակար և միանգամայն կործանարար հետևանքների մասին, որ ունենում են առաջացած սեռական ախտերի վրա ջղային հիւանդութիւններով տանջվողները, դասախօսը խորհուրդ էր տալիս ամուսնացողներին զգուշանալ այդպիսի քայլեր անելուց և յամենայն դէպս առանց բժշկվելու և կամ վերջինիս խորհրդի չը պսակվել։ Մի քանի ստատիստիկական թւանշաններ բերվեցին, որոնք պերճ կերպով ապացուցում էին դասախօսի ասածները։ Դասախօսը կարդում էր մաքուր գրական ոճով, սակայն ոչ ժողովրդական մատչելի ոճով, որի մասին հայ ունկնդիրներից լսվում էին տրտունջներ։ Դասախօսութեան ընթացքում տեղ-տեղ մոգական լապտեր էր գործածվում, որը ըստ իս միանգամայն աւելորդ էր, որովհետև լապտերով ցոյց տուածը աւանդած նիւթի հետ կապ չունէր։ Դասախօսը եթէ աւելի բարձր և արագ կարդար, նա աւելի յաջողութիւն կունենար, քան թէ ստացվեց։ Նիւթը, մեր կարծիքով, շատ էր սղմված, այն ինչ պէտք էր, որ քիչ ընդարձակ լինէր և տարրականացրած ժողովրդի համար։

✦ «Մշակի» № 8 համարում «Մի բացատրութիւն» յօդուածի վերջին պարբերութեան մէջ մի տպագրական սխալ է մտել։ Տպված է՝ «Մշակը» միշտ հաւատարիմ է մնացել ճշմարտութեան և անվախութեան գաղափարին». պէտք է լինի «անաչառութեան գաղափարին»։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Ֆուլդի «Ցիմար» գեղեցիկ պիէսը անցեալ տարվայ վերջին բեմ հանվեց Արտիստական ընկերութեան Թատրոնում, և այն ժամանակ էլ հայ հասարակութիւնը իրազէկ եղաւ մամուլի միջոցով պիէսի բովանդակութեան հետ։

Հայ Դրամատիկ խումբը յիշեալ պիէսը համարեա միևնոյն անսամբլով կրկնեց ժողովրդական Տանը, շաբաթ, յունվարի 15-ին։

Խաղը ընդհանուր առմամբ անցաւ սահուն. բոլոր դերակատարներն էլ՝ նպաստեցին պիէսի աչող խաղին իւրաքանչիւրը իր տեղում։

Թատրոն լցված հոծ բազմութիւնը անվերջ ծափահարում էր։

Ուրախ ենք, որ գերասանական խումբը կայացրել է ժողովրդական Տանը ևս հաստատ ներկայացում տալու խելացի որոշումը։ Այդ կը լինի մի կողմից վերին աստիճանի օգտակար ժողովրդական Տան յաճախորդների համար էստետիկական ճաշակը աւելի զարգացնելու տեսակից և միւս կողմից ունենալի տեղական սիրողների համար։ Ն.

—

Շաբաթ, ամսիս 15-ին, Վրաց Թատրոնում դերասանուհի Պոտօցկայայի և դերասան Նօվացցկի մասնակցութեամբ խաղացվեց ռուսերէն լեզուով նոր գրված մի պիէս «Կուրսիստկայի սէրը» 4 գործ., հեղինակութիւն ոմն Մ. Մելիք-Նուբարեանի (Զարի)։

Թողնելով այն, որ խաղը միանգամայն թոյլ անցաւ, թերևս պիէսի անիմաստ լինելու պատճառով, պիտի ասենք, որ դրամա կոչված այդ արտադրութեան մէջ չը կայ և ոչ մի գեղարուեստականութիւն։

Նրանում դուք կը գտնէք անկապ նախադասութիւններ, մէկը միւսի հետ կապ չունեցող տեսարաններ և այլն։

Հեղինակը ճգնել է դուրս բերել մեր երկրից Ռուսաստան ուսանելու համար գնացող ուսանողուհիների վարած կեանքը, որոնք պատրաստ են առաջին պատահած սպային անձնատուր լինել, որից և մինչև կեանքի վերջը տուժում են, նոյնիսկ ինքնասպանութեան դիմելով, երբ համոզվում են խաբված լինելում։

Եւ երեկոյեան ժամը $8^1/_2$-ից սկսած մինչև գիշերվայ ժամը $1^1/_2$-ը ունկնդիրները դատապարտված էին լսել այս հարցի շուրջը դարձող սոփեստութիւններ և տափակ փիլիսոփայութիւններ։ Կրտսեր սիրող

—

Կիրակի, յունվարի 16-ին, վրաց Թատրոնում, Վ. Գունիայի բենեֆիսին խաղացվեց «Մինգրելիայի արքայ Լէվանը» պատմական պիէսը։ Պիէսը շատ ոգևորված կերպով խաղացվեց։ Թատրոնը լի էր։

Ամսիս 20-ին տեղի կունենայ դերասանուհի Ն. Դաւիթաշվիլիի բենեֆիսը. կը խաղացվի Ա. Բատայլի «Մերկ». 4 գործ. պիէսը։ Ա.

—

Ղզլար, 9 յունվարի

Շաբաթ, ամսիս 8-ին, Ղզլարի ծխական դպրոցի դահլիճում, նախաձեռնութեամբ դերասանուհի Ջամուկեանի, ուսուցիչների և տեղիս հայ սիրողների, կայացաւ մի ներկայացում։ խաղացին «Լիզա», կոմէդիա 3 գործ., և «Մկնիկ» վօդեվիլը։

Ներկայացումն ընդհանրապէս շնորհիւ դերակատարների բարեխիղճ վերաբերմունքի և մասնաւորապէս դերասանուհի Ջամուկեանի («Մկնիկ» մէջ Գայիանէ Սերովբեանի դերում) աչող անցաւ։

Ներկայացման վերջում պարահանդէս կար, որը տեւեց մինչև գիշերվայ ժամը 3-ը. հասարակութիւնը հեռացաւ Թատերավայրից լաւ տպաւորութեան տակ։

Ներեկ

ԹԱՏՐՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամսի 16-ին, կիրակի օրը, քաղաքային վարկի ընկերութեան դահլիճում կայացաւ Թատրոնի ապահովութեան խնդրով զբաղվող յանձնաժողովի նիստը նախագահութեամբ յանձնաժողովի պատւաւոր նախագահ Ա. Մանթաշեանի։ Տեղի ունեցած մտքերի փոխանակութիւնից և խորհրդակցութիւնից յետոյ յանձնաժողովը եկաւ այն եզրակացութեան, որ անհրաժեշտ է հասարակական օժանդակութեամբ ապահովել Թատրոնը հինգ տարով ևս, մինչև որ Թատրոնի ապահով գոյութեան խնդիրը կը ստանայ վերջնական լուծումն։

Ալէքսանդր Մանթաշեանը յայտնեց, որ ներկայ տարուց հինգ տարով նուիրաբերում է տարեկան հինգ հազարական րուբլի Թատրոնի պահպանութեան համար։ Յանձնաժողովը իր միջից ընտրեց վեց հոգուց բաղկացած մի հանգամանալից մասնաժողով, որը դիմումներ է անելու Թատրոնի ապահովութեան յանձնաժողովի անունից մի քանի հայ բարերարներին, որոնք իրանց կողմից ևս արժանանուիրաբերութիւններով մինչև օրս նպաստել են հայկական կուլտուրական հաստատութիւններին և մանաւանդ Թատրոնի գոյութեան։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 13 յունվարի

«Մշակի» № 276-ի մէջ տպված էր մի լուր, իբր թէ ես գտնվում եմ նիւթական նեղ վիճակի մէջ և որովհետև հիւանդութեան պատճառով անկարող եմ այսօր այլևս սեփական աշխատութեամբ ապրել, ուստի հասարակութիւնը հրաւիրվում է օգնել ինձ։

Այս լուրը զանազան փոփոխութեամբ շրջան առաւ Թիֆլիսի հայ և օտար մամուլի մէջ ևս։

Այժմ մասնաւոր կերպով լսելով, որ այդ լուրը թիւրիմացութեանց տեղիք է տուել, սրանով յայտնում եմ, որ ես մինչ օրս պաշտօնավարում եմ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան մէջ և ոչ ոքի խնդրած կամ յանձնարարած չեմ իմ մասին վերոյիշեալ տողերը գրելու։

Մեծայոյս եմ, որ միւս լրագիրներն էլ կարտատպեն այս երկտողը։

Աբիսողոմ Ցովհաննիսեան

—

Թիֆլիս, 8 յունվարի

Ներփակեալ ուղարկելով մեր զեկուցագրի պատճէնը, որ մենք ներկայացրել ենք կաթողիկոսական տեղակալին Էջմիածնում, խոնարհաբար խնդրում ենք այդ զեկուցումը տպագրել «Մշակ» լրագրի մօտակայ համարներից մէկում։

Պատգամաւորներ Շուշի քաղաքացիների կողմից՝ Լեւոն Վարազեան
Անդրանիկ Պետրոսեան

Զ ե կ ո ւ ց ո ւ մ ն

Ձերդ բարձր սրբազնութիւն!

Քաջ յայտնի է ձեզ թէ՝ Ղարաբաղի նախկին առաջնորդ Աշոտ եպիսկոպոսի արձակումից յետոյ Շուշու ժողովուրդը դիմումն արեց ի Տէր հանգուցեալ Մատթէոս Բ. Կաթողիկոսին, խնդրելով, որ ժամանակաւոր թեմի կառավարիչ ուղարկէ Շուշի տէր Բենիկ վարդապետին, որին ժողովուրդը լաւ էր ճանաչում տարիներ առաջ. Վեհափառ Կաթողիկոսը բարեհաճել էր 1910 թ. յունվարին յարգել ժողովրդի ցանկութիւնը և մի սրբատառ կոնդակով՝ գովելով Բենիկ վարդապետի անձնական և վարչական բարեմասնութիւնները, նշանակել էր նրան Շուշու կոնսիստորիայի նախագահող և ղեկավար բոլոր թեմական գործերի, մինչև նոր առաջնորդի ընտրութիւնը։

Սակայն Բենիկ վարդապետին նոյն Վեհափառ Կաթողիկոսը հեռագրով անակնկալ արձակեց պաշտօնից և հրաւիրեց Էջմիածին անցեալ տարվայ աւագ հինգշաբթի օրը։

Ժողովուրդը՝ որ ի մօտոյ գիտէր Բենիկ վարդապետին և խորապէս համոզված էր, որ նա իր կոչման և պաշտօնի դէմ ոչ մի յանցանք չէ գործել, սաստիկ վշտացաւ և ընդհանուր վշտով նրան ճանապարհ դրեց, բայց չէ դադարեց բողոքել եղած կարգադրութեան դէմ։ Բենիկ վարդապետին հրապարակական բացատրութեան հրաւիրեցին և Թիֆլիսաբնակ ղարաբաղցիները, բոլորն էլ բարձրագոյն կրթութեան տէր անձինք և մամուլի ներկայացուցիչներ, որոնք լսեցին նրան ու բացարձակ անպարտ ճանաչելուց յետոյ, իրանք էլ առաջին դիմումն արին Վեհափառ Կաթողիկոսին յետ դարձնել նրան Շուշի և յարգել ժողովրդի միահամուռ ցանկութիւնը։ Շուշու ժողովուրդը շարունակում էր իր հեռագրական և գրաւոր դիմումները նոյն իմաստով։

Ժողովրդի մտքերին նոր ուղղութիւն տալու համար Շուշի եկաւ Վեհափառի և սինօդի լիազօր Մեսրովբ եպիսկոպոսը, նրա բացատրութիւնները Բենիկ վարդապետի յանցաւորութեան մասին 1000—1500 ժողովրդի առաջ համոզեցուցիչ չեղան, ընդհակառակն ժողովուրդն աւելի ամրացաւ իր համոզմունքի մէջ, թէ Էջմիածնի մի քանի խորհրդականներ անձնական ատելութեան և Ղարաբաղի թեմում առաջնորդ լինելու ցանկութեամբ, չեն ուզում, որ Բենիկ վարդապետը Ղարաբաղումը մնայ։

Ամեն ինչ պարզվեց ժողովրդի համար, երբ Մեսրովբը ի լուր բոլոր ժողովրդի յայտնեց՝ թէ «սինօդը դէշ է վարվել Բենիկ վարդապետի հետ»։

Ժողովուրդը Մեսրովբին ճանապարհ դրեց, բայց միշտ մնաց նոյն ցանկութիւնների շրջանում՝ թէ Ղարաբաղի ժողովրդին հասցրած բարոյական, կրօնական, ուսումնական աւերին, որի մէջ անմասն չեն եղել այսպէս կամ այնպէս նախկին հոգևոր ղեկավարները, դարման կարող է անել իրանց ճանաչած վարդապետը։ Այդ հաւատով ու անյողդողդ կամքով ժողովուրդը պատրաստ էր նրան Շուշու առաջնորդ ընտրել։

Վերջերս երբ Շուշու ժողովուրդը իմացաւ թէ Եղիշէ վարդապետը հեռացվում է իր տեղից, նախկին անփոփոխ ցանկութեամբ խնդիր պատրաստեց Վեհի անունով նոր դիմումն անելու Բենիկ վարդապետի համար։ Սակայն ցաւօք սրտի լսեց նա, որ Վեհափառը վախճանվել է, բայց իր ցանկութեանը հասնելու տենչով Վեհափառի անունով պատրաստած թուղթը փոխեց ձերդ բարձր սրբութեան անուան և ստորագրեց 428 միայն գրագէտ քաղաքացիների կողմից ու ընտրեց պատգամաւորութիւն, որ ներկայացնէ ձեզ ժողովրդի աղերսն ու իրերի դրութիւնը, մեծայոյս լինելով, որ դուք անուշադիր չէք թողնի ժողովրդի խնդիրը ու կամքը, որով և խաղաղութիւն կը պարգևէք մի ամբողջ տարի Էջմիածնի դռները մաշող ժողովրդին։

Մենք պատգամաւորներս մեր պարտքը կատարեցինք. եկանք ներկայանալու ձերդ բարձր սրբազնութեանը և ներկայացնելու ժողովրդի թուղթը և յարգելի մի անձի նամակը, իմացանք, որ ուրիշ յարգելի անձեր էլ ձեզ նոյն խնդրի առիթով դիմումն են արել, հեռագրել են նաև թեմական պատգամաւորները, բայց այդ բոլորը ոչ մի արժէք չունեցան ձեր առաջ։

Ձերդ բարձր սրբազնութիւնը պատրաստի պատասխանով յայտնեցիք, թէ Վեհափառը Բենիկ վարդապետին Շուշուց հեռացրել է, ես չեմ կարող նորից ղրկել, երկրորդ՝ թէ Բենիկ վարդապետը Մեսրովբ եպիսկոպոսի քննութեան հանդէպ դեռ բացատրութիւն պիտի տայ սինօդին, որից յետոյ ասացիք թէ դուք Բենիկ վարդապետին, որ շնորհալի վարդապետ է, պաշտօն կը տաք, բայց ոչ Շուշում։

Ցայտնեցինք մեր կարծիքը, թէ մեռնող իշխանաւորի կարգադրութիւնը յաջորդը ոչ միայն կարող է փոխել, այլ պարտաւոր է փոխել, եթէ ի հարկէ ժողովրդի ձայնն ու արդարութիւնը նշանակութիւն ունենան։ Երկրորդ՝ յայտնեցինք մեր տարակոյսը թէ՝ երբ Բենիկ վարդապետը մեղադրանքի տակ էր, ինչու ինն ամիս այդ մեղադրանքի գործը պահված մնաց, չը նայելով ժողովրդի և Բենիկ վարդապետի պահանջներին, թէ ինչու չէք քննում, և այժմ, երբ Ղարաբաղը կառավարելու համար հոգևոր ղեկավար է պէտք, գործը թղթերից հանվել ու սինօդի հերթական գործ է դարձել։ Խնդրեցինք մեր ներկայութեամբ քննել, որ տեսնենք Բենիկ վարդապետի մեղքը և գնանք մեր ժողովրդին ասենք թէ Բենիկ վարդապետը արժանի չէ մեր յարգանքին ու սիրուն։ Բայց, ձերդ բարձր սրբազնութիւն, այդ էլ չը կամեցաք, այլ կտրուկ կերպով ոտքի հանեցիք մեզ, դարձեալ գովելով Բենիկ վարդապետին և անդելով, թէ նրան դուք պաշտօն կը տաք, բայց ոչ Շուշում։

Առարկեցիք թէ արդէն նշանակել էք Զաւէն վարդապետին և նահանգապետի հաւանութեան էք սպասում։

Ցաւեցինք մենք, որ Վեհի անակնկալ մահվան հէնց առաջին օրերում դուք Զաւէն վարդապետին առաջարկելու հոգսն էք քաշել, առանց արժէք տալու ժողովրդի ցանկութեանը. ցաւում ենք նոյնպէս Զաւէն վարդապետի վրա, որ ժողովրդի կամքի հակառակ Շուշի պիտի գայ։

Այլ և ձերդ բարձր սրբազնութիւնը նոյնիսկ պաշտօնական գրով կարևոր չը համարեցիք մեզ պատասխան տալու և մենք ստիպված ենք այս թուղթը ներկայացնել ձերդ բարձր սրբազնութեան յայտնելու մեր վիշտը, մեր ժողովրդի վիշտը և վերադառնալ Շուշի, հաղորդել մեզ ուղարկողներին իրերի դրութիւնը և գալիք բարդութիւնների պատասխանատւութիւնը թողնել ձերդ բարձր սրբազնութեան վրա։

Ի դէպ, մեզ Շուշուց հաղորդում են, որ ձերդ սրբազնութեան անունը 7 հոգու ստորագրութեամբ հեռագիր կայ Բենիկ վարդապետի նշանակելու դէմ։ Պարտք ենք համարում յայտնել, թէ ովքեր են դրանք. կոնսիստորիայի 4 ծառայողներ, մէկը կալուածների կառավարիչ, որին Բենիկ վարդապետը արձակել էր, մի հատ անյայտ ուսուցիչ, և մի Թիֆլիսեցի նորեկ, Մանդինեան ազգանունով։ Ահա թէ որոնց խնդիրն է յարգվում Էջմիածնում։

Պատգամաւորներ՝ Լեւոն Վարազեան
Անդրանիկ Պետրոսեան

Էջմիածին, 5 յունվ.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴԷԴԷԵԱՆԻ ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հարուստ Դէդէեանի Վիէննայում սպանվելու մասին հետևեալ լրացուցիչ տեղեկութիւններն ենք կարդում „Daily Telegraph"-ի յունվարի 18 (5) համարում.

«Հայ ծերունի, 80 տարեկան Ցակոբ Դէդէեանի սպանութեան պատճառները շատ խորհրդաւոր են։

«Մարդասպանը էրզրումցի մի հայ է, Տիգրան Երեմեան անունով, որ վերջին երեք տարիները ապրելիս է եղել Լօնդօնում և կարճ ժամանակ էլ Բերլինում։ Այն դաշոյնը, որով նա կատարել է իր ոճիրը, անգլիական գործ է և իր վրա Լօնդօնի մի տան կնիք է կրում։ Մարդասպանը յայտնել է, թէ սպանութիւնը կատարել է ատելութիւնից դրդված, որ շատ զարմանալի է, որովհետև Դէդէեանը նրան ապաստարան է տուել իր տանը մի քանի տարի առաջ և շատ լաւ է վերաբերվել նրան։ Տիգրան Երեմեան Թիւրքիայից փախել է հայկական կոտորածների ժամանակ և իբրև մուրացկան դիմել է Դէդէեանին, որ նրան պահպանել է երկար ժամանակ, գերմաներէն է սովորեցրել և վերջ ի վերջոյ պահել է իր մօտ իբրև քարտուղար։ Ֆինանսական հաշիւների մէջ նկատած անճշդութիւններն են եղել պատճառ, որ Դէդէեանը արձակել է երիտասարդին։

«Դէդէեան երկար ժամանակից ի վեր բնակվում էր Վիէննայում, ուր մեծ հարստութիւն էր ձեռք բերել. 62 տուն ունէր այստեղ։ Նա պսակվել էր կոմսուհի Պիլլախի հետ։ Վերջին տարիները անաջող շահադիտական ձեռնարկութիւններից նա իր հարստութեան մեծ մասը կորցրել էր և քաշված կեանք էր վարում։ Մարդասպանը երկու օր է միայն, ինչ եկել է Վիէննա, ըստ երևոյթին յատկապէս ոճրագործութեան նպատակով։ Նա մի լռակեաց և մելամաղձոտ մարդ է և մերժում է բացատրել դէպի Դէդէեանն ունեցած ատելութեան պատճառները։ Ամբողջ գործը առեղծուածային յատկանիշ է կրում և մարդասպանի մասյլ զգայնականութիւնը, սպանութեան ուրիշ պարագաների հետ միասին, Վիէննայի ոստիկանութեան կողմից նուրբ գործունէութիւն է պահանջում»։

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Լուրերին նայած, Վիլհէլմ կայսրը Բ. Դրան այցելութիւնից յետոյ կայցելէ Կ. Պօլիս և կը տեսակցվի նոր սուլթանի հետ։

✦ Հայոց պատրիարք Դուրեանը հրաժարական տուեց պատրիարքական խորհրդի անդամների հետ տարաձայնվելու պատճառով։

✦ Րօստով Դ/վրայից հեռագրում են „Русское Слово"-ին, որ ի յաւերժացումն հանգուցեալ Կաթողիկոս Մատթէոս Բ. Իզմիրլեանի ծառայութիւնների՝ Նախիջևանում հաստատվում է

Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւն։

✦ Պետերբուրգի քաղաքային դուման Սեմիրեչիէնի շրջանի երկրաշարժից փասավածների օգտին յատկացրեց 25,000 րուբլի։ Փողերը փոխադրվելու են հեռագրով։

✦ Ժընէվում, յունվարի 14-ին, Հայ մայնական դահլիճում կայացել է հայ ուսանողների երեկոյթը։ Ամենամեծ աջողութիւնը գտել է Ազարբեան ջութակահարը։

✦ Հայի խնդրի առիթով կոնֆերէնցիա է գումարվում Պետերբուրգում փետրվարի 3-ին։

✦ Պետերբուրգում երեւան է հանված մի քանի հազար պուդ արհեստական իւղ, որ բերված է եղել Մոսկվայից։

✦ Վիէննայից պրոֆ. Ցրիդլինդերը հաղորդում է, որ նա արդէն 13 տարի է աշխատում է Էրլիխի և Նէյսերի աջակցութեամբ պարալիչը (անդամալուծութիւն) բժշկելու վրա և որ նրա ստացած հետեւանքները զուգադիպվում են Վիէննայի ուսումնականների հետեւանքներին։ Նոր մէթոդին, նրա կարծիքով, սպասում է փայլուն ապագայ։

✦ Հաստատվեց Նովօրոսսիյսկի քրիստոնեայ ժուժկալների աշխատաւոր միութեան կանոնադրութիւնը։

✦ Պետերբուրգի պրոֆէսօրները ուշադրութիւն են դարձնում մինիստրների խորհրդի որոշումը՝ ուսանողների ժողովների մասին։

✦ Կազանում ձեռք է բերված մի տեսակ շիջուկ բորբոքումը բուժելու համար։ Նրա գործադրութիւնը տալիս է փայլուն հետեւանքներ։

✦ Հաստատվում է երկաթուղային ուղղակի հաղորդակցութիւն Մոսկվայի և Վիէննայի միջև։

✦ Վիէննայից հեռագրում են, որ Էրենտալի հրաժարականը կարելի է համարել վերջնականապէս վճռված։ Նրա յաջորդ անուանում են կոմս Պալլավիչինին։

✦ Վիէննայի դիպլոմատիական շրջաններում խօսում են ռուս-աւստրիական մերձեցման մասին։

✦ Պարիզում, յունվարի 11 (24)-ին կալանեցին Կոտոկին, նրա ժուռնալիստ կնոջը և 10 ուրիշ եապոնացիների դաւադրութիւն կազմելու համար։

✦ Պարիզում, մի մեծ միտինգում, որ գումարեց աշխատանքի գլխաւոր կոնֆեդէրացիան Կոտոկին մահապատիժ տալու առիթով, վճռվեց պրոպագանդա մղել Եապոնիայի այն 2 միլիարդ փոխառութեան դէմ, որ կնքվելու է Ֆրանսիայում. նաև որոշվեց դիմել նաւահանգստային բանւորների սինդիկատներին՝ առաջարկելով բոյկոտի ենթարկել Եապոնիայից եկող ապրանքները։

✦ Պորտուգալական նախկին թագաւոր Մանուէլը հանդիսաւորութեամբ յայտնում է, որ նա և թագուհին փող չեն ստացել պորտուգալական կառավարութիւնից։ Իսկ թագից նա չէ հրաժարվել, այլ, ընդհակառակն, մտադիր է կռւել իր իրաւունքների համար։

✦ Մոսկվայում կայանալիք առևտրական պարահանդէսի միայն տոմսակներից վճար ստացվել է 35,000 րուբլի։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

Հիմնված 1880 թ.

(Կուկիա, Վօրոնցօվի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

Ա Ռ Ա Ւ Օ Տ Ն Ե Ր Ը

«606»-Ի ՆԵՐԱՐԿՈՒՄ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ՝ 11—12 ժ.

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՁԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և ներվային։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Ն. Տ. ՄՈՒԼԻՆ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւ.։
Մ. Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական, վիրաբուժութեան և միզասեռ. հ.։
Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՁԻԼԲԵՐՁԱՑ—12½—1½ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։
Բ. Գ. ԱՂԱՍԱՐԵԱՆ—1½—2 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ.։

Ե Ր Ե Կ Ո Ն Ե Ր Ը

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿ Պ. Ս. ՁԻԼԲԵՐՁԱՑ—6—6½ ժ. մանկաբարձ., կանանց և երեխայոց հ.։
Մ. Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։
Վճարը 50 կ.։ Ջրատրները ձրի։ Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. Նախասարդեան
3. 0—5

Բ Ժ Ի Շ Կ

Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Ականջի, քթի, կոկի, հիւանդութիւններ,
Ընդունե- (առաւօտեան 9—1 ժամը.
լութիւնը (երեկոյեան 5—7 ժամը.
Վելեամինօվսկայա փ. № 13, տ. Սէյլանօվի, 3-րդ գիմնազիայի կողքին։
(օ. մ.) 1227. 100—33

Բ Ժ Ի Շ Կ

Ե. Ի. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Ներքին, երեխայոց և սռամզռա-աղիքային հիւանդութիւններ։
Պրօֆ. Mathien-ի մասնագիտական կլինիկայից—Պարիզում։
Ընդունելութիւնը (առաւ. ժ. 9—11.
(երեկ. ժ. 5—7.
Ելիզավետինսկայա փող. № 39. տէլ. № 1067.
(օ. մ.) 1179. 100—53

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. ՔԱԹԱՆԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ և ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունել. ամեն օր (առաւօտ. ժ. 9—12
(երեկոյեան ժ. 5—7
(ե. հ. կ.) 1254. 100—26

Բ Ժ Ի Շ Կ

Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԵՐԵԽԱՅՈՑ
Հ Ի Ւ Ա Ն Դ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն Ն Ե Ր
Առանձնապէս ՍՏԱՄՈՔՍԻ և ԱՂԻՔՆԵՐԻ հիւանդութիւններ։
Ընդունելութիւն (10—11 ժ. առ. (երեխաների)
ամեն օր (5—7 ժ. երեկ. (ընդհանուր)
Միքայէլեան փող., № 36. Տէլէֆօն № 388.
(ե. հ. կ.) 909. 100—67

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԿԱՐԵՒՈՐ

Տարազով, լաւ և էժան հագնվել կարող է իւրաքանչիւրը, բերել տալով մեզանից աշնանային կամ ձմեռային պատրաստի զգեստ. պիջակ, շալվար և ժիլէտ, լաւ կարված, ատլասէ աստառով, մէկ կամ երկու բորտով, ամուր և էլեգանտ բրդէ շեվիօտ-տրիկոյից, նորագոյն նկարներով, ամեն տեսակ մուգ գոյների, 7 ր. 25 կ., լաւ տեսակը—9 ր. 75 կ.։ Փաթաթելու (արկղի մէջ) և ճանապարհած. համար 75 կ., Սիբիր 1 ր. 15 կ.։ Չափը ցույց տալ. պիջակի և թեւերի երկար., կրծքի լայն., շալվարի երկար.։ Առանձին շալվարներ հատը 2 ր. 85 կ. ճանապարհածախքով։ Առանց ռիսկի, եթէ չը հաւանվի փողը վերադարձնում ենք։ Հասցէագրել. А. Кивману, Лодзь, № 43, Я.
(ե.) (В. 2809) 22. 6—1

Լոյս տեսաւ
Բժշկապետ Ա. ԲԱԲԱՑԵԱՆԻ
ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԵՐ
Գիրք Բ., գինը 40 կոպ.։
Նոյնի մասին առաջին արժէ 50 կ., երկու մասերը միասին գնողները ճանապարհածախք չեն վճարում։ Պահեստը՝ Թիֆլիսում «ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ» գրավաճառանոցում։
(օ. մ.) 55. 4—1

ԿԱՆԱՑԻ ԶԳԵՍՏ

Ուղարկում եմ պօստով, վերադիր վճ., պատրաստի էլեգանտ զգեստ (կոխտա) բրդէ նոր-մօդային տրիկոյից, ամեն գոյների, կճակներով և մետաքսէ թելերով զարդարված, նոյնպէս և բլուզ, արտասահմանեան գործուածք, թեւերի և օձիքի վրա զարդարանքներով—ընդամենը 3 ր. 15 կ.։ Լաւ տեսակները 3 ր. 75 կ.։ Ճանապարհածախք հաշւվում է 45 կ.։ Երեք շրջազգեստ և 3 բլուզ ուղարկելուց ճանապարհածախքը ֆիրմայի հաշւին։ Չը հաւանելուց՝ փողը վերադարձնում ենք։ Հասցէագրէք. Суконно-Шерстяной Мануфактурѣ, Лодзь № 43—Я.
(12,17,22) (В. 2639) 19. 3—2

ԱՅԼԵՒՍ ՀԱՐԿԱՒՈՐ ՉԷՆ
ԴԵՐԵԶՄԱՆՔ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ
ԿԱՐԴԱՑԷՔ
ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԵԱՆ ՄԵՂՔԵՐ
պատմարդկանց և կանանց նկարներով, աշխատութիւն բժշկականութեան դօկտոր, հոգեկան հիւանդութիւնների նեարդաբանութեան Նիւ-Եօրկում, պրօֆ. Վիլեամ Համօնդի։
ԳԻՆՆ Է պօստի ծախքով 1 ր. 25 կ.
Դիմել՝ Тифлисъ, Книжный Магазинъ „Гуттенбергъ“, Г. И. Галустяну.
(օ. մ.) 51. 3—2

ԿԱՆԱՑԻ ՅԱԳՈՒՑՐ.

Կարված բարակ, ամուր, ազնուական քաթանից, անդնաքործ զարդարանքով և պրօշիվկայով։ Միանգամայն չքեղ և նորագոյն ձեւով։ Նոյնպէս ուղարկում եմ տղամարդկանց 3 շապիկ կամ վարտիկ նոյն քաթանից՝ 3 րուբլով։ Ուղարկում եմ վերադիր վճ., առանց կանխավճարի։ Ճանապարհածախք 75 կ., Սիբիր՝ կէսի տարբեր.։ 6 հատ բերել տալուց՝ ճանապարհածախքը միր հաշւին։ Հասցէն՝ А. КИВМАНУ, ЛОДЗЬ № 43—Я.
(12,17,22) (В. 2694) 13. 3—2

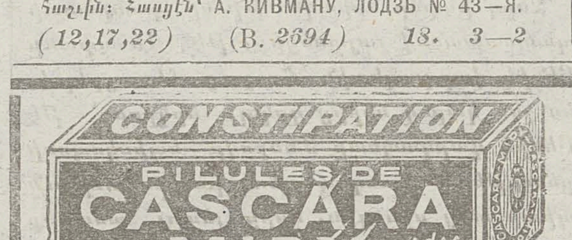

Ընդունելութեան չափը. 2 դեղահատ երեկոները, պառկելուց առաջ։
Cascara Midy-ն (Կասկարա Միդի) չէ առաջացնում որովայնի մէջ ցաւեր, ոչ էլ հեղ և փորլուծութիւն։
Դեղավաճառանոց MIDY, 140, faubourg St. Honoré. Парижъ. Ռուսաստանի գլխաւոր դեղավաճառանոցներում։

ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ
CASCARA MIDY
Ֆրանսիական ժողովրդական միջոց
ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՓՈՐԿԱՊՈՒԹԵԱՆ դէմ։
(8, 18, 28) (М. 305088) 1050. 0—36

ՆԱԽԱԶԳՈՒՇԱՑՈՒՄՆ.

ԱՅՆ ԱՆՁԵՐԻ ՀԱՄԱՐ, ՈՐՈՆՔ ՏԱՆՋՎՈՒՄ ԵՆ

Նեվրաստենիայով, սեռական թուլութեամբ, զառամութեամբ, խոլէրիկայով, ճնշումներով, սակաւարիւնութեամբ, թոքախտով, սիֆիլիսով, ներքին հիւանդութիւններով (չաղութիւն, սրտի պնդութիւն, սրտի բաբախում, պէլեռ, միօկարդիտ), զարկերակի կարծրացումով, պոդագրայով, ուղեղային հիւանդութեամբ, կաթուածներով, հիւանդութիւններից առաջացած թուլութեամբ, յոգնածութեամբ և այլն։

Վաճառքի համար երեւան են եկել բազմաթիւ սակաւարժէք և առողջութեան համար վնասակար՝ մեր ՍՊԵՐՄԻՆԻՆ նմանեցված կեղծիքներ, որոնք առաջարկվում են ՍՊԵՐՄԻՆԻՆ նմանող զանազան անուններով, բաց որում, հիւանդների մոլորութեան մէջ ձգելու համար, կեղծողներն իրանց բէկլամների մէջ բերում են բժիշկների գիտողութիւնները մեր ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԵԼԻ մասին, վերագրելով այդ գիտողութիւններն իրանց կեղծիքներին։ Ի նկատի ունենալով այդ, մենք պարտք ենք համարում այն անձերին, որոնք օգտվում են Սպերմինից, նախազգուշացնել այդ կեղծիքներից։ Գրականութեան մէջ գտնվող բոլոր բազմաթիւ գիտողութիւնները գիտնականների և բժիշկների կողմից՝ արված ՍՊԵՐՄԻՆԻ փրկարար ազդեցութեան մասին, վերաբերում են բացառապէս ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԵԼԻՆ, հետեւաբար և խնդրում ենք գնելու ժամանակ ուշադրութիւն դարձնել „ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԵԼԻ“ անուան և ֆիրմայի վրա, որովհետև ուրիշ պատրաստվածները ոչ այլ ինչ են՝ եթէ ոչ ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԵԼԻՆ նմանեցված կեղծիքներ, որոնք՝ ազդեցութեան տեսակէտից՝ ոչ մի առնչութիւն չունեն նրա հետ։ Միակ իսկական Սպերմին ներկայանում է ՍՊԵՐՄԻՆ-ՊԵԼԻՆ, որսակը 3 րուբլի։
Ցանկացողներին ուղարկվում է ձրիաբար Սպերմինի մասին եղած հայերէն գրականութիւնը՝

ОРГАНОТЕРАПЕВТИЧЕСКІЙ ИНСТИТУТЪ
ՊՐՕՖԵՍՍՕՐ ԴՕԿՏՕՐ ՊԵԼԻ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
Մատակարար ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՆ պալատի—Ս.-Պետերբուրգում, В. О., 7 лин. 18.
(П. 1221) 1. 8—2

Հ Ի Ւ Ա Ն Դ Ն Ե Ր Ի Ն

ԹԻՖԼԻՍԻ Մարիամեան - Յովնանեան ուսումնարանի երրորդ դասատուն ՆԱԽԻԿԻՆ մի որբ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻ, 17 տարեկան, կամենում է հայ ընտանիքում ԴԱՍՏՕՆ ԱՍԵԼԱՅ, չափաւոր վարձատրութեամբ, ԵՐԵԽԱՆԵՐԻՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ՍՈՎՈՐԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ։
Պայմանների մասին հարցնել Գալուստ քահանայ Արուելեանին, Гановская № 3.
(օ. մ.) 59. 3—1

ԶԳԵՍՏ 2 ՌՈՒԲԼՈՎ

2 զգեստ 4 ռուբլով։ Տղամարդ. հագուստ. Հրշակում նորութիւն է «Չէվիօտ-Օլիմպ»։ Այնպիսի էժան գնով՝ ինչպիսին 2 րուբլին է, 4¼ արշ. կտորը՝ տղամ. ամբողջ կօստիւմի համար՝ ոչնչով չէ տարբերվում արշ. 2—3 ր. արժեցող կտորից և ունի վերջինիս բոլոր յատկութիւնները, այն է՝ բարձր տեսակի ամրութիւն, գործնականութիւն և էլեգանտութիւն։ Գոյները՝ սև, մուգ-կապոյտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն։ Ուղարկ. է այդպիսի 2 կտոր 4 րուբլով, ճանապարհածախք՝ 70 կ., պօստով, վերադիր վճ. և առանց կանխավճ.։ 4 և աւելի կտոր բերել տալուց՝ ճանապարհածախքը ֆաբրիկայի հաշւին։ Առանց ռիսկի, լրիւ երաշխ., եթէ չը հաւանվի՝ յետ է վերցվում։ Պահանջները հասցէագրել. г. ЛОДЗЬ, к въ фабрику шерстяныхъ издѣлій ЗИГМУНТА РОЗЕНТАЛЯ.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(ա. օ.) (В.5255) 41. 10—2

Լոյս տեսաւ
ԳԻՒՂԱՑԻ ԲԻՒՏՆԵՐԸ
ԲՕԼԵՆՑԻ
Գերմ. թարգմ. Ս. Թառայեան
Հրատար. «Գուտտենբերգ» գրավաճ., 531 երես, գինն է պօստի ծախքով 1 ր. 25 կ.։
Դիմել՝ Тифлисъ, Книж. магазинъ „Гуттенбергъ“- Г. И. Галустяну.
(օ. մ.) 35. 3—3

ԶԳԵՍՏ 2 ՌՈՒԲԼՈՎ

2 զգեստ 4 ռուբլով։ Տղամ. հագուստ. Հրշակում նորութիւն է «Տրիկօ-Կոլումբ»։ Այնպիսի էժան գնով՝ ինչպիսին 2 ռուբ. (լաւ տեսակը՝ 2 ր. 50 կ.) ամբողջ 4¼ արշ., տղամ. կօստիւմի համար, կտորը ոչնչով չէ տարբերվում արշինը 2—3 ր. արժեցող կտորից և ունի վերջինիս բոլոր յատկութիւնները, այն է՝ բարձր յատկութիւն, գործնականութիւն և էլեգանտութիւն։ Գոյները, սև, մուգ-կապոյտ, շագանակագոյն, ձիթագոյն։ Ուղարկ. է այդպիսի 2 կտորը 4 ռուբ. (լաւ տեսակը 5 ռուբ.) և ճանապարհածախք 70 կ., պօստով, վերադիր վճ. և առանց կանխավճարի։ 4 և աւելի կտոր բերել տալուց, ճանապարհածախքը ֆաբրիկայի հաշւին։ Առանց ռիսկի, լրիւ երաշխ., եթէ չը հաւանվի, յետ ենք վերցնում։ Պահանջները հասցէագրել. г. ЛОДЗЬ, л. въ фабрику шерстяныхъ издѣлій ЗИГМУНТА РОЗЕНТАЛЯ.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(ա. օ.) (В. 5300) 42. 10—2

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ
Ռուսերէնով
ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
Օտար լեզուներով
Յովհ. Զաք. Տէր-Ստեփանեանի
Խնդիրների ընդունելութիւնը մինչև յունվարի 15-ը։ Разъѣзжая ул. № 19. противъ памятника Воронцову.
(կ.ե.ու.) 27. 3—3

ԶԳԵՍՏ 2 ՌՈՒԲԼՈՎ

2 կօստիւմ 4 ռուբլով։ Տղամ. հագուստեղ. Հրշակում «Չէվիօտ-Օլիմպ» և «Տրիկօ-Կոլումբ» նորութիւններն են։ Այնպիսի էժան գնով, այն է 2 ռուբ. 4¼ արշ. կտորը, տղամ. ամբողջ կօստիւմի համար, ոչնչով չէ տարբերվում արշ. 2—3 ր. արժեցող կտորից և ունի նրա բոլոր յատկութիւնները, այն է խիստ դիմացկունութիւն, գործնականութիւն և էլեգանտութիւն։ Գոյները սև, մուգ-կապոյտ, շագանակագոյն և ձիթագոյն։ Այդպիսի 2 կտորը ուղ. ենք 4 ր., հաշւելով ճանապարհածախք 70 կ., պօստով, վերադիր վճ., առանց կանխավճ.։ 4 և աւելի կտոր բերել տալուց ճանապարհածախքը ֆաբրիկայի հաշւին։ Ուղարկ. ենք նաև տղամ. ամբողջ զգեստացուներ—2 ր. 75 կ., 3 ր. 95 կ., 5 ր. 25 կ., 8 ր., 12 ր., 15 ր. 30 կ. իւրաքանչիւր կտորը։ Առանց ռիսկի, լրիւ երաշխաւորութիւն։ Եթէ չը հաւանվի յետ ենք վերցնում։ Պահանջները հասցէագրել. г. ЛОДЗЬ, м. въ фабрику шерстяныхъ издѣлій ЗИГМУНТА РОЗЕНТАЛЯ.
Թղթակցութիւնները ռուսերէն։
(ա. օ.) (В.5323) 43. 10—2

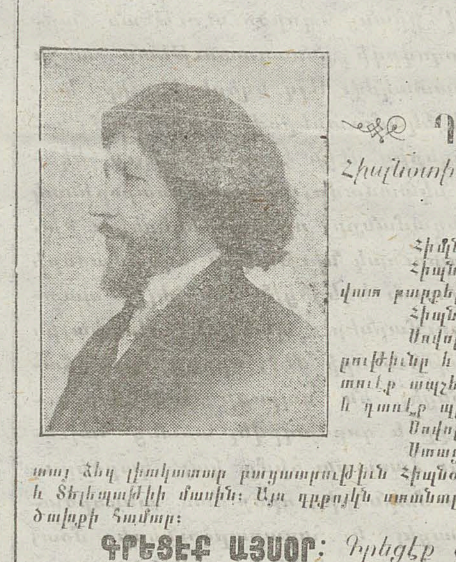

ՀԻՊՆՈՏԻԶՄ

ԴՈՒՔ ԿԱՐՈՂ ԷՔ ՀԻՊՆՕԶԱՑՆԵԼ

Հիպնոտիզմը բնական ձիրք չէ։ Ամեն ոք կարող է տիրապետել այս խորհրդաւոր գիտութեան։

Հիպնոտիզմ սովորելը նոյնքան հեշտ է, որքան ուտել խմելը։
Հիպնոտիզմը կը բժշկէ հիւանդութիւններ և կուղղէ մոլորութիւններն ու վատ բարքերը։
Հիպնօզական ցուցահանդէսները չափազանց զուարճալի են։
Սովորեցէք հիպնօզացնելու արուեստը։ Մշակեցէք ձեր մէջ ներշնչելու ընդունակութիւնը և այդ սքանչելի ույժի միջնորդութեամբ դարմանեցէք հիւանդութիւններ, տուէք ապշեցուցիչ ցուցահանդէսներ թատրոններում կամ մասնաւոր սրահներում և դարձէք պրոֆէսիոնալ հիպնոտիստ։
Սովորելու ծախքը շատ չնչին է։
Ստացէք իմ «Ինչպէս հիպնօսացնել» պատկերազարդ գրքոյկը, որը կը տայ ձեզ լիակատար բացատրութիւն Հիպնոտիզմի, Մեսմերիզմի, Հոգեբուժութեան, Ներշնչման, Հոգետեսութեան և Տելեպաթիի մասին։ Այս գրքոյկն ստանալու համար պէտք ուղարկել 10 կոպէկի նամականիշ ճանապարհածախքի համար։

ԳՐԵՑԷՔ ԱՅՍՕՐ: Գրեցէք ձեր անունն ու հասցէն որոշ։
Դիմել հետեւեալ հասցէով՝ Америка. Haroutun Shekerjian. 3758 Indiana Ave. Chicago Ill. U. S. A.
(ե.շ) 689. 100—63

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐ. ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՅ ԳՏՆՎՈՂ

ՀԱՇՒԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ

Հեղինակ «Առևտրական, գործարանական և նաւթարդիւնաբերութեան հաշւապահութեան ձեռնարկի», որ ֆինանսների մինիստրութեան ուսումնարանական բաժնի կողմից ընդունված է իբրև ժամանակ ձեռնարկ առևտրական դպրոցներում և նրանց դրագարաններում։

ՍՈՎՈՐԵՑՆՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ԵՆ

ԵՐԿՈՒ ՍԵՌԻ անձանց գործնական ձևով հաշւապահութիւն և ուրիշ մասնագ. առարկաներ 4 ամսվայ ընթացքում։

Կուրսերում բացի սովորական մասնագիտական առարկաներից ուսանդվում են յունվար ամսից ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐ և սղագրութիւն (стенографія) ըստ ցանկութեան և որոշ վճարով։
Ընդունելութիւնն ամեն օր, ժամը 4-ից մինչև 7-ը երեկոյեան, 9-ից մինչև 10-ը առաւօտեան։
Պարապմունքները սկսվելու են 1911 Թ. ՅՈՒՆՎԱՐԻ 15-ից պարբերաբար ամեն 4 ամիս, ամենայն օր ճաշից յետոյ։ Ծրագիրը ուղարկվում է ձրի։
Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են, ֆինանսների մինիստրութեան թոյլատրած ծրագրի համաձայն, ատտեստատներ։
Դրանից անկախ՝ բացվում են քիչ պատրաստականութիւն ունեցող անձերի համար առանձին լրացուցիչ կրկնողութեան կուրսեր ռուսաց լեզուի և թւաբանութեան համար։
Ցանկացողներին խնդրում ենք դիմել գրաւոր կերպով կամ անձամբ կուրսերի հիմնադրին Թիֆլիսում. Н. В. Абраамяну, Николаевская ул. № 22, Телефонъ № 744.
Վերևում յիշված ձեռնարկը ծախվում է Ռուսաստանի բոլոր գրավաճառանոցներում։ Օտարաքաղաքացիները գիրքը գնելու համար կարող են դիմել հեղինակին, առանց պօստի ծախս վճարելու։ Գինն է 3 ր. 50 կ.։ (կ. ե. հ.) 1385. 0—14

(ա. օ.) 52. 3—2

Առևտրի և Արդիւնաբերութեան մինիստր. տնօրինութեան ներքոյ գտնվող

Տ. Մ. ՓԻԼՕՑԵԱՆԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

Թիֆլիս, Միքայէլեան պ. 24/4.

Տալիս են երկսեռ անձերին մասնագիտական առևտրական կրթութիւն։
Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատտեստատներ։

Գործնական պարապմունքները կատարվում են կուրսերում՝ Լօնդօնի Pitman և Պարիզի Pigier դպրոցների ձևով կազմակերպված Muster-Comptoir-ում։ Նիւթերն առնվում են բէալ կեանքից։ Առարկաներն են. ա) պարտադիր. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրան., ամերիկական, բանկային և գործարանական). 2) Առևտրական թւաբանութիւն. 3) Քաղաքատնտեսութիւն. 4) Օրէնսգիտութիւն (առևտրական իրաւունք, մաքսային կանոնադրութիւն). 5) Առևտրական թղթակցութիւն. 6) Թւաբանութիւն համրիչի վրա. 7) Վայելչագրութիւն, արագագրութիւն (ամենայաւ ձեռքի ուղղումն). բ) ոչ պարտադիր. 1) օտար լեզուներ. 2) սղագրութիւն. 3) դակտիլօգրաֆիա (ռեմինգտօն և ուր.) և 4) առևտր. թղթակցութիւն օտար լեզուներով։ Պարապմունքները կատարվում են և զատ-զատ։ Ունկնդիրների թւի շատութեան պատճառով բացվում է երկրորդ զուգընթաց բաժանմունք, որը մանաւանդ յարմար է օտարաքաղաքացիների համար։ Ունկնդիրների թիւը սահմանափակված է։ Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը 10—12 և 4 7 ժամը։ Ծրագիրը և կանոններն ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքերում։

Կուրսերի հիմնադիր՝ առևտր. գիտութեան կանդիդատ
(ա. օ.) 24. 0—7 Տ. ՓԻԼՕՑԵԱՆ

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный.